GENERALINIO ADVOKATO DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER IŠVADA, pateikta 2006 m. rugsėjo 12 d. [1]

I — Įžanga

1. *Les connaissances sur les règles les plus sûres que l'on puisse tenir dans les jugements criminels intéressent le genre humain plus qu'aucune chose qu'il y ait au monde* [2].

2. Belgijos *Arbitragehof* arba *Cour d'arbitrage* (Konstitucinis teismas) pagal ES 35 straipsnį [3] kreipėsi į Teisingumo Teismą, prašydamas nuspręsti, ar teisėtas yra 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (toliau – pamatinis sprendimas) [4].

3. Belgijos teismas klausia, ar pamatinis sprendimas neprieštarauja Europos Sąjungos sutarčiai dviem aspektais – savo formos ir esmės. Nurodydamas pirmąjį aspektą, kuris kyla iš ES 34 straipsnio 2 dalies b punkto, Belgijos teismas abejoja dėl teisinio pagrindo, kuriuo rėmėsi Taryba, ir klausia, ar pasirinkta priemonė yra tinkama.

4. Šis klausimas reikalauja, kad Teisingumo Teismas, vertindamas pamatinių sprendimų, kurie yra lygiaverčiai direktyvoms Bendrijos ramstyje, pobūdį, išnagrinėtų Europos Sąjungos trečiojo ramsčio teisės šaltinių sistemą. Atliekant šį vertinimą būtų visiškai tinkama kaip išeities tašką pasirinkti sprendimą *Pupino* [5].

5. Nurodydamas antrąjį aspektą, susijusį su esme, Belgijos teismas abejoja dėl tikriausiai svarbiausios šio valstybių narių tarpusavio pagalbos metodo, susijusio su asmenų areštu ir perdavimu, naujovės, t. y. to, kad tam tikromis aplinkybėmis yra draudžiama reikalauti, kad Europos arešto orderis būtų vykdomas, tik jeigu veikos, dėl kurių išduotas

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — Montesquieu. „L'esprit des lois", 12 knyga, II skyrius, *Gallimard, La Pléiade, Œuvres complètes*, Paryžius, 1951, II tomas, p. 432.

3 — Belgija pripažino Teisingumo Teismo jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus pagal šią nuostatą, o teisę pateikti klausimus Teisingumo Teismui suteikė visiems teismams (OL C 120, 1999, p. 24).

4 — OL L 190, 2002, p. 1.

5 — 2005 m. birželio 16 d. Sprendimas *Pupino*, C-105/03, Rink. p. I-5285.

šis orderis, pripažįstamos nusikalstamomis ir pačioje vykdančiojoje valstybėje. *Arbitragehof* klausia, ar ši naujovė neprieštarauja lygybės ir teisėtumo principams baudžiamosiose bylose, taigi ar ji atitinka ES 6 straipsnio 2 dalį.

6. Norint atsakyti į šį klausimą reikia išsamiai įvertinti, kokį vaidmenį, paskelbus Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją [6], šios pagrindinės teisės atlieka tokiame „jautriame" sektoriuje, kaip policijos ir teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose.

7. Ši užduotis nėra tokia jau paprasta, nes kai kuriose valstybėse narėse pamatinį sprendimą perkeliantys įstatymai buvo panaikinti, remiantis tuo, kad jie pažeidžia žmogaus teises. Lenkijoje *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis teismas), kurio kompetencija — tikrinti įstatymų atitiktį Konstitucijai, 2005 m. balandžio 27 d. Sprendime [7] konstatavo, kad Baudžiamojo proceso kodekso 607t straipsnio 1 dalis prieštarauja Konstitucijos 55 straipsnio 1 daliai [8], nes leidžia Lenkijos pilietį pagal Europos arešto orderį perduoti kitos valstybės narės valdžios institucijoms. Praėjus vos trims mėnesiams, dėl panašių priežasčių [9] Vokietijos *Bundesverfassungsgericht* (Federacinis konstitucinis teismas) priėmė panašų sprendimą [10] dėl pamatinį sprendimą įgyvendinančio įstatymo [11]. Kipro Aukščiausiasis Teismas išreiškė panašią nuomonę [12] remdamasis tuo, kad Kipro Konstitucijos 11 straipsnis nenumato galimybės areštuoti, kad būtų įvykdytas Europos arešto orderis. Atvirkščiai, Čekijos *Ústavní Soud* (Konstitucinis teismas) 2006 m. gegužės 3 d. Sprendime [13] atmetė senatorių ir parlamento narių grupės ieškinį dėl prieštaravimo Konstitucijai, kuriuo buvo ginčijamas pamatinį sprendimą perkeliantis įstatymas, jų teigimu, prieštaraujantis Konstitucijai, nes pagal jį leidžiama perduoti Čekijos

6 — OL C 364, 2000, p. 1.

7 — P 1/05. Apie šį sprendimą žr. J. Komárek. „Pluralismo constitucional europeo tras la ampliación – Un análisis de la jurisprudencia comunitaria del Tribunal Constitucional polaco", *Revista Española de Derecho Europeo*, Nr. 16, 2005, p. 627–657.

8 — Šioje nuostatoje numatyta: „Lenkijos piliečiai neišduodami".

9 — Pagrindinio įstatymo (*Grundgesetz für die Bundesrepublik*) 16 straipsnio 2 dalyje buvo numatyta, kad Vokietijos pilietis negali būti perduotas kitai valstybei. 2000 m. gruodžio 29 d. ši nuostata buvo pakeista ir ši teisė apribota įstatyme numatytais atvejais.

10 — 2005 m. liepos 18 d. Sprendimas (2 BvR 2236/04), kuriame konstatuota, kad buvo pažeistas Pagrindinio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos pagrindinės teisės turinys.

11 — *Europäisches Haftbefehlgesetz – EuHbG*. Lenkijos konstitucinis teismas, remdamasis Konstitucijos 190 straipsniu, nukėlė antikonstitucinio pobūdžio pripažinimo veikimą aštuoniolikai mėnesių, nes „Europos arešto orderis yra itin svarbus vykdant teisingumą, ypač – tiek, kiek jis yra valstybių narių bendradarbiavimo kovoje su nusikalstamumu forma – siekiant pagerinti saugumą". Atvirkščiai, Vokietijos federacinio konstitucinio teismo sprendimas pradėjo veikti iškart. Todėl Nacionalinio aukščiausiojo teismo (*Audiencia Nacional*) baudžiamųjų bylų skyrius, t. y. šioje srityje jurisdikciją turinti Ispanijos teisminė institucija (pamatinio sprendimo 6 straipsnio 3 dalis, skaitoma kartu su 2003 m. kovo 14 d. Pagrindinio įstatymo (*Ley orgánica*) 2/2003, papildančio Įstatymą dėl Europos arešto orderio ir perdavimo, *Boletín Oficial del Estado* (toliau – *BOE*), Nr. 65, 2003 m. kovo 17 d., p. 10244) pripažino perdavimo procedūras, pradėtas pagal Vokietijoje išduotus arešto orderius, negaliojančiomis ir pakeitė jas ekstradicijos procedūromis (2005 m. rugsėjo 20 d. Nutartis). Panašią poziciją galima įžvelgti ir 2005 m. gruodžio 20 d. Graikijos Aukščiausiojo kasacinio teismo (*Areios Pagos*) sprendime (byla 2483/2005).

12 — 2005 m. lapkričio 7 d. Sprendimas (byla 294/2005).

13 — Byla 66/04.

piliečius, be to, atsisakoma su dvigubo baudžiamumo taisykle susijusios kontrolės.

8. Taigi vyksta plati diskusija dėl galimos valstybių narių konstitucijų ir Europos Sąjungos teisės kolizijos. Vykdydamas savo kompetenciją Teisingumo Teismas turi įsitraukti į šią diskusiją, kad galėtų pritaikyti vertybių ir principų, sudarančių Bendrijos teisinės sistemos pagrindą, aiškinimą vertybėms ir principams, kuriais grindžiamos nacionalinės sistemos [14].

II — Teisinis pagrindas

A — *Europos Sąjungos sutartis*

9. Naują integracijos proceso etapą ženklinančios ir siekiančios sukurti kuo glaudesnius ryšius tarp Europos tautų Europos Sąjungos pagrindas yra Europos Bendrijos, kurias papildo Europos Sąjungos sutarties nustatytos bendradarbiavimo politikos sritys ir formos (ES 1 straipsnis). Sąjunga yra grindžiama europiečiams bendromis vertybėmis – laisve, demokratija, teisinės valstybės principu ir pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms (ES 6 straipsnio 1 dalis).

10. Konkrečiai kalbant, šios teisės, garantuojamos 1950 m. lapkričio 4 d. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (toliau – Romos konvencija), pagal valstybėms narėms bendras konstitucines tradicijas buvo pripažintos bendrais Bendrijos teisės principais, kurių apsaugą Europos Bendrijų steigimo sutarčių ir ES sutarties srityje privalo vykdyti Teisingumo Teismas (ES 6 straipsnio 2 dalis, skaitoma kartu su ES 46 straipsnio d punktu).

11. Vienas iš Sąjungos tikslų – puoselėti ir plėtoti Sąjungą kaip laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo priemones (ES 2 straipsnio 1 dalies ketvirta įtrauka), vadinamajame trečiajame ramstyje, susijusiame su policijos ir teisminiu bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose (ES VI antraštinė dalis).

12. Trečiajame ramstyje piliečiams siekiama suteikti aukštą saugumo laipsnį nustatant nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo politikos sritis, pasitelkiant sustiprinto teisminių institucijų bendradarbiavimo ir, kai reikia, nacionalinės baudžiamosios teisės normų derinimo priemones (ES 31 ir ES 32 straipsniai).

14 — Šį poreikį nurodo R. Alonso García. „Justicia constitucional y Unión Europea", *Thomson-Civitas*, Madridas, 2005, p. 41.

13. Veiksmus teisminiame sektoriuje sudaro, pavyzdžiui: a) tarpusavio pagalbos nagrinėjant bylas ir vykdant sprendimus stiprinimas; b) ekstradicijos lengvinimas; c) valstybėse narėse taikomų teisės normų suderinamumo užtikrinimas; d) jurisdikcijos kolizijų šalinimas ir e) laipsniškas ėmimasis priemonių, nustatančių būtiniausias taisykles, susijusias su nusikaltimo sudėties požymiais ir bausmėmis organizuoto nusikalstamumo, terorizmo ir neteisėtos prekybos narkotikais srityse (ES 31 straipsnio 1 dalis).

14. Šiose srityse Taryba gali vieningai (ES 34 straipsnio 2 dalies a–c punktai):

1) nustatyti bendrąsias pozicijas, apibrėžiančias Sąjungos požiūrį konkrečiu klausimu;

2) priimti pamatinius sprendimus, siekiant suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus. Pamatiniai sprendimai, kaip ir direktyvos pirmajame ramstyje, yra privalomi rezultatų, kuriuos reikia pasiekti, atžvilgiu, bet palieka nacionalinėms valdžios institucijoms galimybę pasirinkti jų įgyvendinimo formas ir būdus. Vis dėlto, skirtingai nei direktyvos, jie nėra tiesiogiai veikiantys;

3) priimti kitokio pobūdžio tiesioginio poveikio neturinčius sprendimus, atitinkančius trečiojo ramsčio tikslus, išskyrus bet kokį teisės aktų derinimą.

15. Be to, Taryba gali parengti konvencijas, kurias priimti ji rekomenduoja valstybėms narėms ir kurios įsigalioja, kai jas ratifikuoja bent pusė valstybių narių (ES 34 straipsnio 2 dalies d punktas).

B — *Pamatinis sprendimas 2002/584/TVR*

16. Šiame pamatiniame sprendime, kuris buvo priimtas pagal ES 31 straipsnio a ir b punktus ir 34 straipsnio 2 dalies b punktą, siekiama Sąjungoje panaikinti ekstradicijos procedūrą [15] ir, vykdant baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn, pakeisti ją supaprastinta nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo tarp teisminių institucijų sistema (pirma ir penkta konstatuojamosios dalys). Siekiant šio tikslo, pamatinis sprendimas valstybių narių tarpusavio santykiuose pakeičia esamas arba

15 — Tą padaryti rekomendavo 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Tamperės Europos Vadovų Taryba (pirmininkavimo išvadų 35 punktas).

būsimas tarptautines konvencijas (31 straipsnio 1 dalis) [16]; vis dėlto tokios konvencijos ir toliau taikomos, jei jos viršija pamatinio sprendimo tikslus arba padeda dar labiau supaprastinti arba palengvinti Europos arešto orderio vykdymą (31 straipsnio 2 dalis).

17. Taigi buvo panaikinta valstybių narių tarpusavio pagalbos sistema ir patvirtinta teismo sprendimų laisvo judėjimo sistema, pagrįsta abipusio pripažinimo ir tarpusavio pasitikėjimo principais (penkta, šešta ir dešimta konstatuojamosios dalys ir 1 straipsnio 2 dalis).

18. Europos Sąjungos Taryba priėmė pamatinį sprendimą, vadovaudamasi subsidiarumo ir proporcingumo principais, o taip pat siekdama užtikrinti pagrindinių teisių ir ES 6 straipsnio laikymąsi (septinta ir dvylikta konstatuojamosios dalys ir 1 straipsnio 3 dalis). Tokiomis aplinkybėmis turi būti atsisakyta asmenį perduoti [17], kai yra objektyvių priežasčių manyti, kad arešto orderis yra išduotas, siekiant persekioti ar bausti asmenį dėl jo (jos) lyties, rasės, religijos, etninės kilmės, tautybės, kalbos, politinių įsitikinimų ar seksualinės orientacijos arba kai kyla rimtas pavojus, kad jam bus skiriama mirties bausmė, jis bus kankinamas arba kitaip nežmoniškai ar žeminamai su juo elgiamasi. Be to, pamatinis sprendimas skatina valstybes nares atsižvelgti į savo konstitucines normas, susijusias su teise į teisingą procesą [18], o taip pat su asociacijos laisve, spaudos laisve ir žodžio laisve (dvylikta ir trylikta konstatuojamosios dalys). Taip pat pamatiniame sprendime įtvirtintas įsipareigojimas saugoti asmens duomenis, tvarkomus įgyvendinant šį pamatinį sprendimą (keturiolikta konstatuojamoji dalis).

16 — Būtent šias konvencijas: a) 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvenciją dėl ekstradicijos, jos 1975 m. spalio 15 d. ir 1978 m. kovo 17 d. papildomus protokolus ir 1977 m. sausio 27 d. Europos konvenciją dėl kovos su terorizmu; b) 1990 m. birželio 19 d. Konvencijos dėl Šengeno susitarimo dėl laipsniško bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19) III antraštinės dalies 4 skyrių; c) 1989 m. gegužės 26 d. Europos Bendrijų 12 valstybių narių susitarimą dėl ekstradicijos prašymų perdavimo būdų supaprastinimo ir modernizavimo; d) 1995 m. kovo 10 d. Konvenciją dėl supaprastintos ekstradicijos tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių ir e) 1996 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl ekstradicijos tarp Europos Sąjungos valstybių narių. Dvi pastarosios konvencijos buvo parengtos, remiantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnio 2 dalies c punktu, tapusiu ES 34 straipsnio 2 dalies d punktu.

17 — Pamatinio sprendimo versijoje ispanų kalba nurodyta: „Nada de lo dispuesto en la presente Decisión marco podrá interpretarse en el sentido de que impide la entrega de una persona contra la que se ha dictado una orden de detención europea cuando existan razones objetivas <...>“, tačiau kitose kalbinėse versijose nurodyta priešinga įstatymo leidėjo valia, pvz. pagal prancūzų versiją („Rien dans la présente décision-cadre ne peut être interprété comme une interdiction de refuser la remise d'une personne qui fait l'objet d'un mandat d'arrêt européen s'il y a des raisons de croire, sur la base d'éléments objectifs <...>“), anglų kalba („Nothing in this Framework Decision may be interpreted as prohibiting refusal to surrender a person for whom a European arrest warrant has been issued when there are reasons to believe, on the basis of objective elements <...>“), vokiečių kalba („Keine Bestimmung des vorliegenden Rahmenbeschlusses darf in dem Sinne ausgelegt werden, dass sie es untersagt, die Übergabe einer Person, gegen die ein Europäischer Haftbefehl besteht, abzulehnen, wenn objektive Anhaltspunkte dafür vorliegen <...>“) arba olandų kalba („Niets in dit kaderbesluit staat eraan in de weg dat de overlevering kan worden geweigerd van een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, indien er objectieve redenen bestaan om aan te nemen <...>“).

18 — Šios išvados 24 punktas.

19. Europos arešto orderis yra valstybės narės teismo sprendimas, skirtas kitos valstybės narės valdžios institucijoms, kuriuo prašoma asmenį areštuoti ir perduoti, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, arba sprendimą dėl įkalinimo (1 straipsnio 1 dalis).

20. Pagal savo pobūdį būdamas vien tik teisminis, arešto orderis yra teisminio bendradarbiavimo priemonė (1 straipsnis ir 3–6 straipsniai). Vis dėlto tai neturėtų pažeisti tos praktinės ar administracinės pagalbos, kurią suteikti gali būti paprašyta centrinės institucijos (devinta konstatuojamoji dalis ir 7 straipsnis).

21. Europos arešto orderis išduodamas persekiojant už veiką, baustiną pagal išduodančios valstybės narės įstatymus laisvės atėmimo bausme arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas – bent 12 mėnesių, arba norint įvykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kurio terminas – bent keturi mėnesiai (2 straipsnio 1 dalis). Valstybė narė, kuriai skirtas arešto orderis, gali numatyti, kad perdavimas gali būti vykdomas tik su sąlyga, jog veikos yra pripažįstamos nusikalstamomis ir pagal jos pačios įstatymus (2 straipsnio 4 dalis).

22. Pagal 2 straipsnio 2 dalį ši taisyklė, t. y. vadinamoji dvigubo baudžiamumo taisyklė, netaikoma už 32 nusikalstamų veikų rūšis, jei išduodančioje valstybėje narėje už jas baudžiama laisvės atėmimu arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas – bent treji metai. Į šį sąrašą įtrauktos šios nusikalstamos veikos:

— dalyvavimas nusikalstamame susivienijime,

— terorizmas,

— prekyba žmonėmis,

— seksualinis vaikų išnaudojimas ir vaikų pornografija,

— neteisėta prekyba narkotikais ir psichotropinėmis medžiagomis,

— neteisėta prekyba ginklais, šaudmenimis ir sprogmenimis,

— korupcija,

— sukčiavimas, įskaitant sukčiavimą, kuris turi poveikį Europos Bendrijų finansiniams interesams, kaip apibrėžta 1995 m. liepos 26 d. Konvencijoje dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos,

— nusikalstamu būdu įgytų pajamų plovimas,

— valiutos, įskaitant eurą, padirbinėjimas,

— nusikaltimai informatikai,

— nusikaltimai aplinkai, įskaitant neteisėtą prekybą nykstančiomis gyvūnų ir nykstančiomis augalų rūšimis bei veislėmis,

— pagalba neteisėtai patekti į šalį ir apsigyventi joje,

— nužudymas, sunkus sveikatos sužalojimas,

— neteisėta prekyba žmogaus organais ir audiniais,

— žmogaus pagrobimas, neteisėtas laisvės atėmimas ir įkaitų ėmimas,

— rasizmas ir ksenofobija,

— organizuotas arba ginkluotas apiplėšimas,

— neteisėta prekyba kultūros vertybėmis, įskaitant antikvarines vertybes ir meno kūrinius,

— apgaulė,

— reketavimas ir turto prievartavimas,

— gaminių klastojimas ir piratavimas,

— administracinių dokumentų klastojimas ir prekyba jais,

— mokėjimo priemonių klastojimas,

— neteisėta prekyba hormoninėmis medžiagomis ir kitomis augimo skatinimo medžiagomis,

— neteisėta prekyba branduolinėmis ir radioaktyviosiomis medžiagomis,

— prekyba vogtomis transporto priemonėmis,

— iššaginimas,

— padegimas,

— Tarptautiniam baudžiamajam teismui teismingi nusikaltimai,

— neteisėtas orlaivių arba laivų užgrobimas,

— diversija.

23. 3 straipsnyje išdėstyti trys Europos arešto orderio privalomo nevykdymo pagrindai, o 4 straipsnyje – septyni neprivalomo nevykdymo pagrindai. Prie pastarųjų priskirti atvejai, kai nuteistas asmuo yra valstybės, kuriai skirtas sprendimas, pilietis ar gyventojas, ir toji valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo vidaus teisę (4 straipsnio 6 punktas). Panašiai 5 straipsnio 3 punkte numatyta, kad analogiškoje situacijoje, kai asmenį siekiama patraukti baudžiamojon atsakomybėn, perdavimui gali būti taikomas reikalavimas, jog apklausus asmenį jis turi būti grąžintas jo paties valstybei narei, kad joje atliktų jam paskirtą bausmę.

24. Vykstant procedūrai, kuri vykdoma skubos tvarka ir taikant terminus, kuriuos praleidus prarandama teisė kreiptis į teismą (17 ir 23 straipsniai), prašomas perduoti asmuo turi teisę būti išklausytas (14 ir 19 straipsniai), teisę į advokato ir vertėjo pagalbą (11 straipsnio 2 dalis), taip pat visas suimtųjų teises ir, kai taikytina, teisę būti laikinai paleistas pagal vykdančiosios valstybės narės įstatymus (12 straipsnis).

25. Arešto orderyje turi būti nurodyta visa jam vykdyti būtina informacija, įskaitant prašomo perduoti asmens tapatybę ir nusikalstamos veikos pobūdį bei teisinę kvalifikaciją (8 straipsnio 1 dalis). Visus sunkumus, kurie gali iškilti vykstant procedūrai, turi spręsti atitinkami teismai bendradarbiauda-

mi tiesiogiai ar, kai reikia, dalyvaujant valstybių narių centrinėms administracinėms institucijoms (10 straipsnio 5 dalis).

26. Terminas, iki kurio valstybės narės turėjo imtis visų būtinų priemonių, kad būtų įgyvendintas šis pamatinis sprendimas, pasibaigė 2003 m. gruodžio 31 dieną (34 straipsnio 1 dalis).

III — Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

27. Ne pelno organizacija *Advocaten voor de Wereld* pareiškė ieškinį *Arbitragehof*, kuriame ginčija pamatinį sprendimą į nacionalinę teisę perkeliantį 2003 m. gruodžio 19 d. Įstatymą dėl Europos arešto orderio (*Wet betreffende het Europees aanhoudingsbevel*) [19], remdamasi tuo, kad šis įstatymas pažeidžia Belgijos Konstitucijos (*Grondwet*) 10 ir 11 straipsnius, skaitant juos kartu su 36 straipsniu, 167 straipsnio 2 dalimi ir 168 straipsniu. Ieškovė teigia, kad Europos arešto orderis turėjo būti reglamentuojamas tarptautine sutartimi ir kad Įstatymo 5 straipsnio 5 dalis, perkelianti į nacionalinę teisę pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalį, pažeidžia lygybės ir teisėtumo principus baudžiamosiose bylose.

19 — *Moniteur belge*, 2003 m. gruodžio 22 d., antras leidimas, p. 60075.

28. Atsižvelgdamas į ginčo pobūdį, Belgijos konstitucinis teismas prieš priimdamas sprendimą, nusprendė [20] kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą ir pateikti šiuos klausimus:

„1. Ar <...> Pamatinis sprendimas 2002/584 <...> atitinka ES sutarties 34 straipsnio 2 dalies b punktą, pagal kurį pamatiniai sprendimai gali būti priimti tik siekiant suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus?

2. Ar <...> Pamatinio sprendimo 2002/584 <...> 2 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nurodytų nusikalstamų veikų atžvilgiu panaikinamas dvigubo baudžiamumo tikrinimas, atitinka ES sutarties 6 straipsnio 2 dalį ir ypač šia nuostata užtikrinamą teisėtumo baudžiamosiose bylose principą bei lygybės ir nediskriminavimo principą?“

20 — Tikiuosi, kad kiti konstituciniai teismai, kurie nėra linkę prisiimti savo, kaip Bendrijos teismų, vaidmens, paseks šiuo pavyzdžiu ir pradės dialogą su Teisingumo Teismu, kuris yra itin svarbus kuriant vieningą Europą. Aš kritikavau tokį vis dar nuošaliai nuo Bendrijos masto diskusijų besilaikančio Ispanijos konstitucinio teismo atsargumą, išreikštą Ispanijos Bendrosios teismų tarybos 2005 m. lapkričio mėn. Mursijoje organizuotoje konferencijoje „La articulación entre el derecho comunitario y los derechos nacionales: algunas zonas de fricción“, skaitytame pranešime „Reflexiones sobre el Tribunal Constitucional español como juez comunitario“ apskritajam stalui „Los tribunales constitucionales ante el derecho comunitario“.

IV — Procedūra Teisingumo Teisme

29. Teisingumo Teismo kanceliarija *Arbitragehof* prašymą priimti prejudicinį sprendimą gavo 2005 m. rugpjūčio 2 dieną. Rašytines pastabas pateikė *Advocaten voor de Wereld*, Komisija, Europos Sąjungos Taryba ir Belgijos, Čekijos, Ispanijos, Suomijos, Prancūzijos, Jungtinės Karalystės, Latvijos, Lietuvos, Nyderlandų ir Lenkijos vyriausybės. Per posėdį 2006 m. liepos 11 d. pastabas žodžiu pateikė *Advocaten voor de Wereld* atstovai, Belgijos, Čekijos, Ispanijos, Prancūzijos, Nyderlandų ir Jungtinės Karalystės vyriausybių atstovai, o taip pat Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Bendrijų Komisijos atstovai.

V — Prejudicinių klausimų nagrinėjimas

A — *Teisinis pagrindas (pirmasis klausimas)*

30. Bendrai sutariama, kad pamatinis sprendimas reglamentuoja klausimus, patenkančius į Europos Sąjungos trečiojo ramsčio sritį, ir kad Taryba turi kompetenciją priimti su tuo susijusias nuostatas [21]. Ginčas kyla dėl priimto teisės akto rūšies; pagrindinėje byloje pamatinio sprendimo tinkamumas ginčijamas dviem aspektais. Pirmasis – tas, kad pamatiniu sprendimu nesiekiama suderinti galiojančių nacionalinės teisės aktų, nes Europos arešto orderis yra nauja priemonė. Antrasis — kad pamatinis sprendimas negali nukrypti nuo sudarytų tarptautinių susitarimų dėl ekstradicijos.

31. Taip apibendrinus ginčą, pirmiausia reikėtų apsvarstyti, kokia yra Europos arešto orderio esmė siekiant išnagrinėti jo pobūdį, ir nuspręsti, ar jam gali būti taikomos derinimo normos, apibūdinančios pamatinį sprendimą. Atsakius į šį klausimą teigiamai, reikėtų įsitikinti, ar, vadovaujantis principu *contrarius actus,* tokio pamatinio sprendimo nebuvo galima priimti, nes atitinkama sritis buvo reglamentuojama tarptautinėmis sutartimis.

21 — Europos arešto orderis atitinka ES 2 straipsnio 1 dalies ketvirtoje įtraukoje, ES 29 straipsnio antrosios pastraipos antroje įtraukoje ir ES 31 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytus tikslus. Pagrindinis jo požymis yra tas, kad valstybės narės teismai pripažįsta arešto orderių, kuriuos išdavė kitų valstybių narių teismai, teisėtumą ir taip padeda sustiprinti teisminį bendradarbiavimą ir padaryti jį veiksmingesnį (ES 31 straipsnio 1 dalies a punktas). Jeigu arešto orderį laikytume ekstradicijos forma (su tuo, kaip paaiškinsiu vėliau, aš nesutinku), jis patektų į kompetencijos sritį, nurodytą ES 31 straipsnio 1 dalies b punkte. Bet kuriuo atveju ES 31 straipsnio sąrašas nėra išsamus (jame vartojami įterptiniai žodžiai „be kita ko"), todėl procedūra, kuri palengvina asmenų areštą ir perdavimą, siekiant persekioti už nusikalstamą veiką arba įvykdyti paskirtą bausmę, pagerina Sąjungos piliečių saugumo lygį, ir tai visiškai atitinka ES 29 straipsnį.

32. Tačiau prieš pradėdamas nagrinėti šiuos klausimus, pirmiausia siūlau įvertinti Čekijos vyriausybės argumentą, kad pirmasis klausimas yra nepriimtinas.

1. Dėl priimtinumo

33. Čekijos vyriausybė tvirtina, kad, spręsdamas klausimą, ar pamatinis sprendimas yra tinkama priemonė Europos arešto orderiui reglamentuoti, Teisingumo Teismas turėtų vertinti pirminės teisės nuostatą (ES 34 straipsnio 2 dalies b punktą), „kas išeina už jo kontrolės ribų", o tai reiškia, jog Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimą. Ši nuomonė yra visiškai klaidinga, ypač dėl to, kad viena iš pagrindinių šios institucijos pareigų – aiškinti Sutartis ir užtikrinti jų apsaugą antrinės teisės nuostatų atžvilgiu, o tai iš esmės vertintina kaip konstitucinio pobūdžio užduotis [22].

34. Visi Sąjungai suteikti įgaliojimai yra susiję ir jiems taikomos Bendrijos teisės aktų leidėjo priimtos nuostatos, tačiau kartu Teisingumo Teismui patikėta saugoti jų vientisumą ir užtikrinti, kad kitos Bendrijos institucijos jų nepažeistų. *Arbitragehof* neklausia Teisingumo Teismo ko nors neįprasto, o tiesiog prašo, kad šis teismas pasinaudotų savo kompetencija ir nustatytų, ar Sąjungos teisės aktų leidėjo priimtas aktas atitinka Sutarties nuostatas [23], t. y. pateiktų vertinimą, kurį atliekant iš pat pradžių būtina išaiškinti ginčijamą nuostatą ir apibrėžti jos turinį – užduotis, kurios teismas negali atsisakyti.

35. Vis dėlto Čekijos Respublika tvirtai laikosi nuomonės, kad pirmasis klausimas yra nepriimtinas, ir tvirtina, jog prašyme priimti prejudicinį sprendimą aiškiai nenurodytos priežastys, kodėl pamatinis sprendimas negalioja. Čekijos vyriausybė teigia, kad prašyme pripažinti, jog pamatinį sprendimą Belgijoje įgyvendinantis įstatymas yra antikonstitucinis, remiantis tuo, kad pamatinis sprendimas nėra tinkama priemonė nacionalinei teisei derinti, ieškovė turėjo pagrįsti savo reikalavimą tinkamais argumentais, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmęs nacionalinis teismas šiuos argumentus turėjo išdėstyti savo prašyme.

36. Nacionalinių teismų pateikta informacija turi leisti suinteresuotosioms šalims vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai pateikti pastabas, kuriose išdėstyta infor-

22 — G. C. Rodrígu-Iglesias. „El poder judicial en la Unión Europea", *La Unión Europea tras la Reforma, Universidad de Cantabria*, 1998, 22 ir paskesniuose puslapiuose atkreipė dėmesį į Teisingumo Teismo, kaip konstitucinio teismo, vaidmenį. Aš ir pats esu ne kartą tą nurodęs (D. Ruiz-Jarabo. „La vinculación a la jurisprudencia del Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas (I)", *Estudios de Derecho Judicial*, Nr. 34, *Consejo General del Poder Judicial*, 2001, p. 287–291).

23 — Prejudicinio klausimo dėl teisėtumo pateikimas netiesiogiai leidžia taikant antrinę teisę patikrinti jos atitiktį Konstitucijai.

macija Teisingumo Teismui leistų pateikti naudingą atsakymą [24]. Nagrinėjamoje byloje šis reikalavimas yra įvykdytas, nes akivaizdu, jog ginčo esmė – klausimas, ar pamatiniu sprendimu gali būti reglamentuojamas Europos arešto orderis derinant nacionalinę teisę. Taip šį klausimą suprato ir kitos pastabas šioje byloje pateikusios 12 šalių, ir pati Čekijos vyriausybė, kuriai tai nesutrukdė dalyvauti šioje diskusijoje, nors ji ir skundžiasi, jog *Arbitragehof* sprendimas yra neaiškus [25].

37. Dabar, atvėręs kelią diskusijai dėl esmės, aš išnagrinėsiu šią naują priemonę, kuria reglamentuojamas valstybių narių bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose.

2. Europos arešto orderis ir ekstradicija

38. Teigiama, kad Europos arešto orderis yra ekstradicijos porūšis. Doktrinoje pamatinis sprendimas apibūdinamas kaip mėginimas palengvinti ekstradiciją tarp valstybių narių [26], kaip moderni ekstradicijos forma [27], jos *sui generis* [28] kitu pavadinimu [29]. Bendrijos teisės aktų leidėjas taip pat prisidėjo prie painiavos, nes rėmėsi ES 31 straipsnio 1 dalies b punktu. Kai kurie aukščiausio lygmens nacionaliniai teismai taip pat įnešė neaiškumo; pavyzdžiui, *Trybunał Konstytucyjny* apibūdino asmens perdavimą pagal arešto orderį kaip ekstradicijos formą [30], nors tą darė, nes areštui siekė pritaikyti tas pačias sąlygas Lenkijos Konstitucijoje saugomų pagrindinių teisių apsaugos požiūriu. *Bundesverfassungsgericht* pasielgė panašiai, netiesiogiai sulygindamas šias dvi priemones [31].

39. Tačiau ir teisės aktų leidybos srityje [32], ir

24 — 1998 m. liepos 8 d. Nutarties *Agnostini*, C-9/98, Rink. p. I-4261, 5 punktas ir 1999 m. kovo 2 d. Nutarties *Colonia Versicherung ir kt.*, C-422/98, Rink. p. I-1279, 5 punktas.

25 — Teisingumo Teismas neturi spręsti dėl to, ar pamatinio sprendimo netinkamas pobūdis reiškia įgyvendinančio įstatymo prieštaravimą Konstitucijai. Tačiau aš drįsčiau teigti, kad jeigu būtų pripažinta, jog reikėjo pasirinkti tarptautinę sutartį, tai reikštų *Grondwet* 36, o taip pat 167 ir 168 straipsnių pažeidimą.

26 — C. Tomuschat. „Ungereimtes – Zum Urteil des Bundesverfassungsgerichts vom 18. Juli 2005 über den Europäischen Haftbefehl", *Europäische Zeitschrift für Grundrechte*, 2005, p. 456.

27 — D. Flore. „L'accueil de la Décision cadre relative au mandat d'arrêt européen en Belgique", „Le mandat d'arrêt européen", *Bruylant*, Briuselis, 2005, p. 137. G. Conway. „Judicial Interpretation and the Third Pillar", leidinyje „European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice", 2005, p. 255, mano, kad šios priemonės yra lygiavertės.

28 — N. Keijzer. „The double criminality requirement", leidinyje „Handbook on the European arrest warrant", Tob Blekxtoon, Wouter van Ballegooij, Haga, 2005, p. 139.

29 — M. Plachta. „European Arrest Warrant: Revolution in Extradition", leidinyje „Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice", 2003, p. 193.

30 — 7 punkte minėto sprendimo 3 motyvas.

31 — 10 išnašoje nurodytas sprendimas.

32 — Ispanijos 2003 m. kovo 14 d. Įstatymo 3/2003 dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tvarkos (*BOE* Nr. 65, 2003 m. kovo 17 d., p. 10244) preambulėje nurodyta, kad šis įstatymas „taip pakeičia įprastą ekstradicijos procedūrą, kad be jokių išlygų galima teigti, jog tokia procedūra pasiliko už Europos Sąjungos valstybių narių teisminio bendradarbiavimo ribų" (paskutinė pastraipa).

doktrinoje [33] bei teismų praktikoje [34] atkreipiamas dėmesys ir į skirtumus.

40. Vis dėlto nuomonės ne tiek skiriasi pasirinkta perspektyva, kiek yra su ja susijusios. Jeigu dėmesį sutelksime į rezultatą, aptiksime daugybę panašumų, o skirtumai atrodys kur kas akivaizdesni, jeigu dėmesį kreipsime į nagrinėjamo bendradarbiavimo metodo pagrindus ir būdus.

41. Perėjimas nuo ekstradicijos prie Europos arešto orderio reiškia visišką krypties pakeitimą. Akivaizdu, kad abiejų priemonių tikslas tas pats – perduoti kaltinamą dėl padarytos nusikalstamos veikos arba nuteistą asmenį kitos valstybės valdžios institucijoms, kad jis būtų nuteistas arba kad atliktų jam paskirtą bausmę. Tačiau visi panašumai tuo ir baigiasi.

42. Ekstradicijos atveju ryšys užsimezga tarp dviejų suverenių valstybių – prašančiosios ir prašomosios, ir kiekviena iš jų veikia savarankiškai. Viena valstybė prašo kitos valstybės pagalbos, o ši sprendžia, ar suteikti tokią pagalbą kiekvienu atveju atskirai, atsižvelgdama į pagrindus, kurie peržengia tik teisinę sritį ir patenka į tarptautinių santykių sritį, kur svarbus vaidmuo tenka tinkamumo principui. Dėl šios priežasties galima pateisinti, kad politikams tenka paskutinis vaidmuo, ir tokius kriterijus, kaip antai abipusiškumas ir dvigubas baudžiamumas, nes jie kyla iš skirtingų sričių.

43. Situacija pasikeičia, kai pagalbos prašoma ir kai ji teikiama pagal viršnacionalinę, suderintą teisinę sistemą, kai iš dalies atsisakiusios savo suvereniteto valstybės perduoda kompetenciją išorės institucijoms, turinčioms teisės aktų leidybos galią. Teisės derinimas, būdingas pirmajam Sąjungos ramsčiui [35], taip pat pasireiškia ir trečiajame, tarpvyriausybiniame ramstyje, kartu turinčiame ir „Bendrijos“ tikslų, o tai buvo parodyta

33 — M. Plachta savo darbo, minėto 29 išnašoje, p. 191 atkreipia dėmesį į skirtumus. O. Lagodny. „Extradition“ without a granting procedure: the concept of „surrender“, „Handbook on the European arrest warrant“, Tob Blekxtoon, Wouter van Ballegooij, Haga, 2005, p. 41 ir 42, atkreipia dėmesį į Europos arešto orderio teisminį pobūdį. I. Jégouzo. „Le mandat d'arrêt européen ou la première concrétisation de l'espace judiciaire européen“, „Gazette du Palais – Recueil“, 2004 m. liepa – rugpjūtis, p. 2311, teigia, kad pamatinis sprendimas yra novatoriškas, nes politinės valdžios prerogatyvą pakeičia griežtu procesiniu mechanizmu.

34 — Minėtame sprendime *Bundesverfassungsgericht* netiesiogiai nurodo tokius skirtumus, kai sako, kad pamatinis sprendimas politinius sprendimus, kuriems netaikoma teisinė kontrolė, pakeitė teisminiais sprendimais (88 motyvo pabaiga).

35 — Pradedant 1963 m. vasario 5 d. Sprendimu *Van Gend & Loos*, 26/62, Rink. p. 1, ir 1964 m. liepos 15 d. Sprendimu *Costa prieš ENEL*, 6/64, Rink. p. 1141, bendrai pripažįstama, kad Bendrijos teisė yra savita teisės sistema, kuri konkrečiose ją sudarančiose srityse turi viršenybę prieš valstybių narių teisės sistemas.

sprendime *Pupino* [36], kuris pamatiniams sprendimams pritaikė tam tikras pirmojo ramsčio kategorijas ir direktyvoms būdingus požymius [37].

44. Ryšys užmezgamas ne tarp uždarų erdvių, kur, norint nustatyti, ar pagalba nepažeidžia visuomenės organizavimo pagrindų, reikalingas vertinimas kiekvienu konkrečiu atveju. Visiškai priešingai – pagalbą siekiama suteikti subjektui, besivadovaujančiam tais pačiais principais, tomis pačiomis vertybėmis ir tikslais [38], taip sukuriant institucinį pagrindą, kuriam būdingi specialūs teisės šaltiniai, kurie skiriasi savo teisine galia, tačiau kurie galiausiai yra privalomi ir kuriais, lengvinant valstybių bendradarbiavimą ir derinant jų baudžiamąją teisę, siekiama užkirsti kelią nusikalstamumui ir su juo kovoti bendroje laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje.

45. Tokioje aplinkoje, kuriai būdingas abipusis pasitikėjimas, bendradarbiavimas yra pagrįstas ne skirtingų interesų suderinimu, o bendru teisės aktu – pamatiniu sprendimu, – pateikiančiu nusikalstamų veikų rūšis, dėl kurių bendradarbiaujama. Taigi argumentai, kad, siekiant abipusiškumo, vertinimas turi būti atliekamas kiekvienu konkrečiu atveju [39] arba kad dvigubo baudžiamumo taisyklė yra absoliutus principas, pasenę, nes galbūt bendradarbiausiančios šalys elgesį, dėl kurio pateiktas prašymas, pripažįsta nusikalstamu, ir priešingos šalies prašymas lygiai taip pat būtų nagrinėjamas. Tokiomis aplinkybėmis bet koks tinkamumo vertinimas yra beprasmis, o kontrolė apsiriboja vien teisės aspektu. Kitaip tariant, politinės valdžios institucijos privalo užleisti vietą teismams, o atskiras kiekvieno atvejo vertinimas – bendram vertinimui, nes ši bendra taisyklė pagrįsta nacionalinių teismų jurisdikcija persekioti už sąraše išvardytas nusikalstamas veikas. Trumpai tariant, dabar suverenios valstybės

36 — Sprendimo *Pupino* 36 punkte konstatuota, kad „<...> neatsižvelgiant į Amsterdamo sutartimi numatytą integracijos laipsnį glaudesnės Europos tautų sąjungos kūrimo etape ES 1 straipsnio antrosios pastraipos prasme, yra visiškai suprantama, kad Europos Sąjungos sutarties autoriai manė esant naudinga numatyti galimybę dėl šios sutarties VI antraštinės dalies panaudoti panašaus į EB sutartyje numatyto poveikio teisinius instrumentus tam, kad būtų veiksmingai siekiama Sąjungos tikslų". D. Sarmiento. „Un paso más en la constitucionalización del tercer pilar de la Unión Europea. La sentencia María Pupino y el efecto directo de la decisiones marco", „Revista Electrónica de Estudios Internacionales", Nr. 10, 2005 (http://www.reei.org), teigia, kad Teisingumo Teismo sprendimas atveria kelią laipsniškam ES sutarties tarpvyriausybinių sričių „perkėlimui į Bendrijos lygį". R. Alonso García 14 išnašoje nurodyto darbo p. 36–38 tvirtina, kad trečiasis ramstis yra *tertium genus*, kuris „pagal savo pobūdį yra tarpvyriausybinis, nors veiklos instrumentuose ir teisminės kontrolės mechanizmuose galima įžvelgti ir viršnacionalinių požymių".

37 — EB teisę atitinkančio aiškinimo principas (34, 43 ir 47 punktai) ir lojalaus bendradarbiavimo principas (42 punktas).

38 — Th. Weigend. „Grundsätze und Probleme des deutschen Auslieferungsrechts", *Juristische Schulung*, 2000, p. 110, tvirtina, kad kova su tarptautiniu nusikalstamumu kelia abejonių, ar verta būti ištikimiems paveldėtoms pažiūroms, kurios kyla iš besąlygiško pirmenybės teikimo valstybės suverenitetui ir iš nepasitikėjimo užsienio baudžiamosios teisės sistemomis. Jis taip pat priduria, kad daugybė valstybių atsisakytų šio tradicinio požiūrio valstybių, kurios, jų žiniomis, yra panašios savo bendra teisine kultūra ir pagarba žmogaus teisėms, atžvilgiu.

39 — Jau 1880 m. Oksfordo Tarptautinės teisės institutas pareiškė, kad abipusiškumo ekstradicijos atveju gali būti reikalaujama dėl politinių priežasčių, tačiau tai nėra teisingumo reikalavimas (1880 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo 5 straipsnis (Instituto metraštis, naujas sutrumpintas leidimas, I tomas, 1875–1883, p. 733). Cituoju iš H. Schultz. „Rapport général provisoire sur la question IV pour le Xe Congrès international de droit pénal du 29 septembre au 5 octobre 1969 à Rome", „Revue Internationale de Droit Pénal", 1968, Nr. 3–4, p. 795.

bendradarbiauja ne atskirais atvejais, bet reikalaujama, kad Europos Sąjungos valstybės narės padėtų viena kitai tuomet, kai padaromi nusikaltimai, persekiojimas už kuriuos tenkina jų bendrus interesus [40].

46. Todėl, mano nuomone, ekstradicija ir Europos arešto orderio ir perdavimo procedūra atitinka aksiologinius modelius, kurių vienintelis panašumas yra jų tikslas. Šia kryptimi einama pamatiniu sprendimu panaikinant ekstradiciją ir pakeičiant ją perdavimo tarp teisminių institucijų sistema, kuri yra pagrįsta abipusiu pripažinimu [41], laisvu teismų sprendimų judėjimu ir yra didelio valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo pasekmė (pirma, penkta, šešta ir dešimta konstatuojamosios dalys). Dėl nurodytų priežasčių pamatiniame sprendime už tam tikrus (sunkiausius) nusikaltimus abipusiškumas ir dvigubas baudžiamumas yra preziumuojami, ribojami pagrindai atsisakyti suteikti pagalbą, o politinei diskrecijai apskritai nepalikta vietos (3 ir 4 straipsniai) [42].

47. Atrodo, kad ši išvada patvirtina ir požiūrį tų, kurie teigia, kad, atsižvelgiant į procedūros naujoviškumą, nebuvo ką suderinti ir todėl Europos arešto orderis negalėjo būti reguliuojamas pamatiniu sprendimu. Vis dėlto tokia pernelyg paprasta išvada neleidžia atsižvelgti į šio teisės šaltinio pobūdį ir į mechanizmo esmę.

3. Pamatinis sprendimas kaip teisės derinimo priemonė

48. Toks požiūris iš esmės yra pasmerktas, nes tai, kad Europos arešto orderis ir perdavimo tvarka skiriasi nuo ekstradicijos sistemos viskuo, išskyrus tikslą, dar nereiškia,

40 — Niekas nemanytų kvalifikuoti kaip ekstradiciją teisinę pagalbą, kurią Bavarijos žemės teismas suteikia Žemutinės Saksonijos žemės teismui, kai perduodamas kaltinamasis asmuo, arba Katalonijos autonominės bendrijos teismas Andalūzijos autonominės bendrijos teismui, ir tai rodo, kad pagalba neturėtų būti vertinama kaip ekstradicija, kai ji suteikiama Europos Sąjungoje. Tačiau reikia atkreipti dėmesį į tai, kad vienos valstybės (Vokietijos arba Ispanijos) teismai taiko tą pačią baudžiamąją teisę nepriklausomai nuo apygardos, o skirtingų valstybių narių teismai privalo laikytis skirtingų baudžiamųjų kodeksų, netgi jeigu jie laikosi identiškų principų ir vertybių. Vis dėlto toks teiginys nėra visiškai teisingas dėl šių priežasčių: viena vertus, Sąjungoje taip pat yra sričių, kuriose teisė yra suderinta, o kita vertus, yra tokių pagrindinių baudžiamosios teisės normų (pavyzdžiui, uždraudžiančių pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje numatytus nusikaltimus aplinkai), kurios yra įgyvendinamos techninėmis priemonėmis ir kurias priima žemės arba autonominės bendrijos, taigi toje pačioje valstybėje narėje galime matyti konkretaus nusikaltimo kvalifikavimo skirtumus.

41 — Tamperės Europos Vadovų Taryba nurodė, kad teismo sprendimų tarpusavio pripažinimas turėtų būti teisminio bendradarbiavimo Sąjungoje kertinis akmuo (pirmininkavimo išvadų 33 punktas). Šis principas nagrinėjamas A. J. Sanz Morán. „La orden europea de detención y entrega: algunas consideraciones de carácter jurídico-material", „Cooperación Judicial Penal en la Unión Europea: la orden europea de detención y entrega", *Lex Nova*, Valjadolidas, 2005, p. 81–90, kur išdėstyti šio principo oponentų argumentai.

42 — Pamatinis sprendimas patenka į evoliucijos procesą, kuris prasidėjo nuo 1957 m. Europos ekstradicijos konvencijos (28 straipsnio 3 dalis) ir kurį tęsė 1996 m. Europos ekstradicijos konvencija (1 straipsnio 2 dalis), suteikdama galimybes palankesnėms bendradarbiavimo nuostatoms, įtvirtintoms suvienodintuose arba tarpusavio pagalbos teisės aktuose, įtvirtinančiuose valstybių išduotų arešto orderių vykdymo kitose valstybėse sistemą. Vienas iš tokių instrumentų pavyzdžių – Ispanijos Karalystės ir Italijos Respublikos sutartis dėl sunkių nusikaltimų baudžiamojo persekiojimo panaikinant ekstradiciją bendroje teisingumo erdvėje, sudaryta Romoje 2000 m. lapkričio 28 d., kuri neįsigaliojo, nes buvo pradėta pamatinio sprendimo priėmimo procedūra, ir kurią Europos Sąjungos Taryba pripažino vienodu įstatymu, numatytu 1957 m. Konvencijos 28 straipsnio 3 dalyje („Išvados dėl Europos arešto orderio taikymo ir jo ryšys su Europos Tarybos teisiniais instrumentais", Briuselis, 2003 m. rugsėjo 11 d., dok. Nr. 12413/03).

kad ši procedūra atsirado iš niekur, nacionalinės teisės sistemose nesant jokių precedentų, kuriuos reikėtų suderinti.

49. Europos arešto orderis, t. y. būtina priemonė laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei sukurti (ES 2 ir ES 29 straipsniai), yra teisminio bendradarbiavimo išraiška. Kalbama apie teismo sprendimą, kuriuo užsienio teisminės institucijos prašoma areštuoti ir perduoti asmenį, kad būtų vykdomas baudžiamasis persekiojamas arba įvykdyta bausmė (pamatinio sprendimo 1 straipsnio 1 punktas). Todėl tai yra sprendimas, kuriam taikoma išduodančiosios valstybės narės procesinė teisė ir kuris kitose valstybėse narėse pagal abipusio pripažinimo principą prilyginamas nacionaliniam sprendimui, todėl yra būtina suderinti teisės aktus. Arešto orderiai yra numatyti valstybių narių baudžiamojo proceso kodeksuose, o pamatiniu sprendimu tam tikromis aplinkybėmis ir laikantis nurodytų sąlygų jiems suteikiamas tarptautinis poveikis – tai reikalauja suderinti atitinkamas nacionalines nuostatas. Pamatinio sprendimo straipsniai padeda įgyvendinti šį tikslą, nes juose suderinama sprendimo forma ir turinys, jo siuntimo ir vykdymo būdai ir terminai, atsisakymo vykdyti pagrindai ir garantijos, apsaugančios areštuotą asmenį šios procedūros metu, o taip pat perdavimo pasekmės.

50. Taigi pamatinis sprendimas nesukūrė naujo instituto ir nesuderino nacionalinių ekstradiciją reglamentuojančių įstatymų – iš tiesų suderintos buvo kiekvienoje valstybėje narėje galiojančios arešto ir perdavimo taisyklės, siekiant užtikrinti teisminių institucijų bendradarbiavimą [43].

51. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs ne su pamatinio sprendimo galimybėmis derinti teisę, o su jo tinkamumu kurti naujas koncepcijas. Vis dėlto tokioje diskusijoje slypi ir tam tikra dviprasmybė, nes, kaip aš ką tik nurodžiau, jei Europos arešto orderis skiriasi nuo ekstradicijos, kartu jis nėra ir naujadara, visiškai neturinti atitikmenų valstybių narių teisėje [44]. Bet

43 — Pavyzdžiui, Ispanijoje pamatinis sprendimas turėjo įtakos 1985 m. liepos 1 d. Pagrindinio teismų įstatymo Nr. 6/1985 (*Ley Orgánica del Poder Judicial*) 273–278 straipsniams ir 1882 m. rugsėjo 14 d. Baudžiamojo proceso įstatymo (*Ley de Enjuiciamiento criminal*) 183–196 straipsniams.

44 — Kaip pažymėjo Jungtinė Karalystė ir Prancūzija (atitinkamai rašytinių pastabų 28–32 punktai ir 10–13 punktai), pagal EB 94, EB 95 ir EB 308 straipsnius bet koks naujas klausimas turi būti reglamentuojamas laikantis EB 308 straipsnio, o bet koks esamų nuostatų derinimas ir būsimų įstatymų pagrindinių nuostatų koordinavimas turi būti vykdomas pagal EB 94 ir EB 95 straipsnius. 1994 m. lapkričio 15 d. Nuomonėje 1/94 (Rink. p. I-5267) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Bendrija turi kompetenciją intelektinės nuosavybės srityje derinti nacionalinę teisę pagal EB 94 ir EB 95 straipsnius ir gali remtis EB 308 straipsniu, siekdama sukurti naujus dokumentus, kurių nenumatyta nacionalinėje teisėje (59 punktas). Kaip Teisingumo Teismas pažymėjo 1995 m. liepos 13 d. Sprendimo *Ispanija prieš Tarybą* (C-350/92, Rink. p. I-1985) 23 punkte, tuo buvo pasinaudota, kuriant papildomos vaistų apsaugos liudijimą (1992 m. birželio 18 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1768/92 (OL L 182, p. 1)). 2001 m. spalio 9 d. Sprendime *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-377/98, Rink. p. I-7079) Teisingumo Teismas nurodė, kad 1998 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/44/EB dėl teisinės biotechnologinių išradimų apsaugos (OL L 213, p. 13) priklauso antrajai pirmiau nurodytai kategorijai, t. y. derinimo priemonėms, nes ji nesukuria iš Bendrijos kylančios teisės, o yra pagrįsta tokiomis nacionalinėmis priemonėmis, kaip antai patentai, kurie yra išduodami pagal vidaus procedūras, nepaisant to, kad tokie išradimai kai kuriose valstybėse narėse nebuvo numatyti, ir pateikia tam tikrus paaiškinimus dėl apsaugos apimties, o taip pat numato jos išimtis (25 punktas).

kuriuo atveju, jeigu toks argumentas būtų pateiktas, atsižvelgiant į būtinumą derinti, niekas netrukdytų pasinaudoti šia norma, nes ES sutartis nedraudžia ja naudotis tokiomis aplinkybėmis.

4. Trečiojo ramsčio šaltinių sistema. Ryšys tarp pamatinių sprendimų ir konvencijų

52. ES 32 straipsnio 2 dalyje išvardyti keturi trečiojo ramsčio teisės šaltiniai, tačiau, kaip pažymi Taryba, Komisija, Nyderlandai ir Belgija, joje nenustatyta jų pirmumo tvarka ar jų atskyrimas, kiekvieną teisės akto rūšį priskiriant konkrečiai sričiai. Iš esmės kiekvienas aktas gali būti naudojamas reglamentuoti visas sritis, nepažeidžiant tų ribų, kurias nulemia teisės akto pobūdis ir tikslas, t. y. teisės aktų leidėjo naudojimosi pasirinkimo laisve ribų.

53. Tokioms diskrecijos riboms nėra taikoma teisminė kontrolė, todėl sprendimas, kuris šių ribų neperžengia, nepaisant jo turinio, yra teisiškai teisingas.

54. Nagrinėjamu atveju Taryba pasirinko pamatinį sprendimą, todėl vertinimą reikėtų pradėti nuo to, ar, atsižvelgiant į siekiamą tikslą ir procedūrą, kuri buvo atlikta, kad šis tikslas būtų pasiektas, Taryba galėjo pasirinkti kitą teisės akto rūšį. Bendroji pozicija šiuo atveju netinka. Tokios pozicijos, naudingos Sąjungos ir valstybių narių tarptautinių santykių srityje, kai reikia priimti poziciją dėl konkretaus klausimo (ES 37 straipsnis), kartu su bendraisiais veiksmais natūraliai gali būti panaudotos antrajame ramstyje (ES 12 straipsnis) [45].

55. Visi kiti likę šaltiniai – pamatiniai sprendimai, sprendimai ir konvencijos – yra tinkamos priemonės, reikalaujančios perkėlimo į nacionalinę teisę [46]. Vis dėlto nagrinėjamu atveju negalima atsižvelgti į ES 34 straipsnio 2 dalies c punkte numatytus sprendimus, nes jų priimti negalima teisės derinimo tikslams, o tai yra būtina siekiant užtikrinti tinkamą Europos arešto orderio procedūrą.

45 — D. Simon. „Le système juridique communautaire", „Presses Universitaires de France", antras leidimas, 1998 m. lapkritis, p. 238 šiuos teisės aktus vadina „netipinėmis priemonėmis". Pavyzdžiai – 2000 m. sausio 31 d. Tarybos bendroji pozicija 2000/130/TVR dėl siūlomo protokolo prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių, komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais, papildančio Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą (OL L 37, p. 1), ir 1996 m. liepos 15 d. Bendrieji veiksmai 96/443/TVR, Tarybos priimti remiantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu, dėl veiksmų kovojant su rasizmu ir ksenofobija (OL L 185, p. 5).

46 — W. Brechmann. „Kommentar zu EU-Vertrag und EG-Vertrag", *Calliess/Ruffert*, antras leidimas, 2002, 34.6 punktas, p. 267.

56. Atsižvelgiant į tai, vienintelė pamatinio sprendimo alternatyva yra konvencija. Teisės aktų leidėjo pasirinkimo teisė apsiriboja pasirinkimu tarp šių dviejų teisės aktų rūšių, taigi reikėtų atmesti požiūrį, kad arešto orderis, kaip ekstradicijos „įpėdinis", turėtų būti reglamentuojamas tarptautinėse sutartyse, nes tradiciškai ekstradicija tarp valstybių narių visada buvo reglamentuojama būtent šitaip. Šį požiūrį palaikantys asmenys remiasi vadinamuoju teisės normos galios „išsaugojimu", atsižvelgdami į *contrarius actus* principą.

a) *Contrarius actus* principo netaikymas

57. Taisyklė, pagal kurią, jeigu jau sritis buvo sureglamentuota tam tikros rūšies teisės normomis, tai ji visuomet turi būti reglamentuojama tos pačios teisinės galios normomis, nenumatant jokios galimybės tą daryti žemesnės teisinės galios normomis, nėra absoliuti, nes atspindi asmenų garantijas santykiuose tarp nepriklausomos valdžios institucijos – įstatymų leidėjo – ir kitos, iš esmės pavaldžios institucijos – vykdomosios valdžios – ir atitinkamų jų teisės aktų, t. y. įstatymų ir poįstatyminių aktų. Jeigu parlamentas sureguliavo tam tikrą sritį, tai vyriausybė gali įsikišti tik tiek, kiek leidžia atstovaujamoji institucija ir kiek tai yra būtina, norint priimtą aktą detalizuoti arba inkorporuoti, tačiau joks vyriausybės teisės aktas negali reglamentuoti tos pačios srities ir taip pakeisti „kompetentingos institucijos" valią, išskyrus atvejus, kai pastaroji jai deleguoja atitinkamų teisės aktų priėmimo įgaliojimus, ir su sąlyga, kad pagal Konstituciją nereikalaujama, jog atitinkamą sritį reguliuotų įstatymas [47].

58. Atsižvelgiant į tai, nėra prasmės diskutuoti, nes ir pamatinių sprendimų, ir tarptautinių konvencijų teisinis pagrindas yra tas pats, o priimant šių abiejų rūšių teisės aktus taikoma ta pati procedūra, nes juos, remdamasi valstybės narės arba Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, turi vieningai patvirtinti Taryba (ES 34 straipsnio 2 dalis, skaitoma kartu su ES 39 straipsnio 1 dalimi) [48].

59. Praktikos analizė patvirtina teisėkūros analizės rezultatus, nes valstybės narės ne kartą yra pakeitusios konvencijomis patvirtintas priemones kitomis integracijos struktūroms būdingomis priemonėmis. Vienas iš tipinių pavyzdžių – 1968 m. rugsėjo 27 d.

47 — Profesoriai E. García de Enterría ir T. R. Fernández aiškina šį principą „Curso de Derecho Administrativo", I tomas, *Civitas*, dešimtas leidimas, Madridas, 2000, p. 247 ir 248.

48 — Jaučiuosi įpareigotas paminėti argumentą – kad pamatinių sprendimų priėmimas reiškia demokratijos deficitą, – kurį pateikė ieškovė pagrindinėje byloje, remdamasi tuo, jog, skirtingai nuo tarptautinių susitarimų, pamatinių sprendimų atveju nėra reikalingi jokie papildomi nacionalinių teisės aktų leidėjų veiksmai. Visų pirma, pamatinius sprendimus ir jų priėmimo tvarką reglamentuoja Sutartis, kurią laisva valia priėmė valstybės narės ir kurią priimant lemiamas vaidmuo teko atitinkamiems tautos atstovams. Be to, kaip ką tik nurodžiau, priimant pamatinius sprendimus, konsultuojamasi su Europos Parlamentu, o jo nacionaliniai parlamentai, tvirtinantys nacionalines pamatinius sprendimus taikančias ir įgyvendinančias priemones, jeigu jų konstitucinės sistemos reikalauja, kad tokios priemonės būtų nustatytos įstatymuose, turi teisę pateikti išlygas.

Konvencija dėl jurisdikcijos ir sprendimų vykdymo civilinėse ir komercinėse bylose [49], vadinamoji Briuselio konvencija, kurią pakeitė 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 (68 straipsnis) [50].

60. Tokiomis aplinkybėmis reikėtų atsakyti į klausimą, ar tarptautinės konvencijos forma palengvintų subsidiarumo ir proporcingumo principų laikymąsi ir ar Bendrijos teisės aktų leidėjas privalėtų pasitelkti būtent šią formą.

b) Subsidiarumo ir proporcingumo principai

61. Šie du principai, įtvirtinti EB 5 straipsnyje, taikomi ir trečiajame ramstyje. Subsidiarumo principas taikomas pagal ES 2 straipsnį, *in fine*, o proporcingumo principas taikomas tiek, kiek jis yra reikalingas taikant subsidiarumo principą [51].

62. Pamatinio sprendimo septintoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad šių principų yra laikomasi, nes užsienyje išduotų arešto orderių vykdymą nacionalinėje teritorijoje bendroje erdvėje, pagrįstoje tarpusavio pasitikėjimu ir abipusiu teisminių sprendimų pripažinimu, veiksmingiau galima būtų įvykdyti bendrai, naudojant Sąjungos struktūras, o ne kiekvienai valstybei narei veikiant atskirai, kad ir koordinuojant veiksmus. Atsižvelgiant į tai, būtini daugiašaliai veiksmai, o tai reiškia, kad subsidiarumo principo reikalavimai įvykdyti.

63. Tarptautinės sutarties priėmimas taip pat atitiktų subsidiarumo principą, tačiau Sąjungos teisės aktų leidėjui suteikta veiksmų laisvė leidžia jam pasirinkti pamatinį sprendimą. Be to, kitokio požiūrio nereikalauja netgi proporcingumo principas, nes, kaip paaiškinsiu toliau, patirtis parodė, kad, atsižvelgiant į nesėkmes, susijusias su pirmiau sudarytomis konvencijomis, labiau verta rinktis pamatinį sprendimą. Reikalavimas, kad pasirinkta priemonė turi būti tinkama nustatytam tikslui pasiekti, reiškia, jog Sąjunga imasi veiksmų, kurie leistų pasiekti šiuos tikslus, todėl yra būtina pasitelkti priemonę, nustatančią valstybėms narėms pareigą pasiekti rezultatų per tam tikrą laikotarpį.

64. Tai reiškia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjo veiksmų laisvės neribojo vadinamasis nuostatų, kurios tradiciškai reglamentavo piliečio perdavimą iš vienos valstybės narės

49 — OL L 299, 1972, p. 32; konsoliduota versija — OL C 27, 1998, p. 1.

50 — OL L 12, 2001, p. 1. Kiti pavyzdžiai — 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (OL L 174, 2001, p. 1) (21 straipsnis); 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, 2000, p. 1) (44 straipsnis) ir 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1348/2000 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (OL L 160, 2000, p. 37) (20 straipsnis).

51 — Glaudus šių dviejų principų ryšys matyti iš EB 5 straipsnio, kuris nustato, kad Bendrija imasi veiksmų tik tada, kai siūlomo veiksmo tikslų valstybės narės negali pasiekti vienašališkai (subsidiarumas); Bendrija imasi tik tų veiksmų, kurie yra būtini (proporcingumas).

kitai, siekiant jį persekioti už nusikalstamą veiką arba įvykdyti bausmę, teisinės galios išsaugojimas nei subsidiarumo principas. Atvirkščiai, netgi jeigu pripažintume, kad ši veiksmų laisvė kaip nors ribojama, pamatinis sprendimas vis tiek išliktų tinkama priemonė pagal proporcingumo principą ir Bendrijos teisės veiksmingumo principą, kurie, kaip išplaukia iš sprendimo *Pupino*, taikomi ir trečiajame ramstyje.

66. Būtent tarptautinėms sutartims būdingi trūkumai ir lėmė, kad į teisės šaltinių sąrašą buvo įtraukta nauja kategorija, kuri leistų išvengti sunkumų, susijusių su tuo, jog valstybės turi pasirinkimo laisvę ratifikuoti atitinkamą sutartį arba ne [53]. Tamperės Europos Vadovų Taryba tiesiogiai nurodė tikslą paversti Sąjungą laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, „visiškai pasinaudojant Amsterdamo sutartyje numatytomis galimybėmis“ [54]. Labiausiai tą atskleidžia Komisijos pasiūlymas, kuriame nurodyta, kad pamatinis sprendimas buvo pasirinktas dėl priežasčių, susijusių su veiksmingumu, ir įvertinus ankstesnes konvencijas, nepasižymėjusias ypatinga sėkme [55].

c) Didesnio veiksmingumo poreikis

65. Ginčijamas pamatinis sprendimas nėra pirmas mėginimas pagerinti Sąjungoje teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose. 1995 ir 1996 m. konvencijos buvo pamatinio sprendimo tiesioginės, nors ir nesėkmingos, pirmtakės. Abi šios konvencijos buvo parengtos pagal Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnį, tačiau jos vis dar nėra taikomos visose valstybėse narėse, nes kai kurios iš valstybių iki šiol šių konvencijų neratifikavo [52].

67. Reikalaujama, kad valstybės narės ir institucijos pasiektų ES 2 straipsnio tikslus ir palaikytų bei plėtotų ne kartą minėtą laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, be to, jos įpareigotos naudotis tinkamiausiomis priemonėmis. Valstybės narės ir institucijos privalo užtikrinti Bendrijos teisės veiksmingumą apskritai [56] ir Sąjungos teisės veiks-

52 — Komisija pažymi (rašytinių pastabų 22 punkte), kad konvencijos, sudarytos pagal Mastrichto sutartį, neįsigaliojo iki pat Amsterdamo sutarties, nes jų neratifikavo pakankamai valstybių narių. Pamatinio sprendimo priėmimo dieną šias konvencijas buvo ratifikavusios 12 iš 15 tuometinių valstybių narių.

53 — Taryba tik rekomenduoja jas patvirtinti (ES 34 straipsnio 2 dalies d punktas).

54 — 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Tamperės Europos Vadovų Tarybos pirmininkavimo išvadų įžanga.

55 — COM(2001) 522 (galutinis/2), p. 4, 4.3 punktas.

56 — Veiksmingumo principas taip pat riboja valstybių narių kompetenciją procesiniais klausimais ir reikalauja pasirinkti priemones, dėl kurių nebūtų pernelyg sudėtinga arba neįmanoma pasinaudoti pagal Bendrijos teisę suteiktomis teisėmis. 1976 m. gruodžio 16 d. Sprendimas *Rewe*, 33/76, Rink. p. 1989, yra pirmas iš daugelio sprendimų, kuriuose Teisingumo Teismas yra tai konstatavęs. Vieni iš pačių naujausių – 2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendimas *Grunding Italiana*, C-255/00, Rink. p. I-8003, ir 2004 m. birželio 17 d. Sprendimas *Recheio-Cash & Carry*, C-30/02, Rink. p. I-6051.

mingumą konkrečiai [57], o tai reiškia, jog Taryba ne tik turi teisę, bet netgi yra įpareigota Europos arešto orderio ir perdavimo procedūrą įtvirtinti pamatiniame sprendime [58]. Atsižvelgiant į tai, nėra jokio pagrindo abejoti Tarybos pasirinktais metodais [59].

68. Todėl aš siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį klausimą atsakyti, kad Pamatinis sprendimas 2002/584 nepažeidžia EB 34 straipsnio 2 dalies b punkto.

B — *Pamatinis sprendimas 2002/584 ir pagrindinės teisės (antrasis klausimas)*

69. Pamatinis sprendimas 2002/584 nustato asmens, kurio atžvilgiu išduotas arešto orderis, teises ir konkrečiai įtvirtina siekį saugoti pagrindines teises. Šios išvados 18 ir 24 punktuose aš jau nurodžiau šį pamatinio sprendimo siekį kaip tokio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose pavyzdį, kuris peržengia paprasčiausius dvišalius valstybių tarpusavio santykius ir atsižvelgia į trečiąjį veiksnį, t. y. atskiro asmens teises [60].

70. Šiuo atžvilgiu pamatinio sprendimo 1 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta oficiali deklaracija, kuri, netgi nebūdama rašytinė, būtų numanoma, nes vienas iš pagrindinių Europos Sąjungos principų – pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms (ES 6 straipsnio 1 dalis), saugomoms kaip Bendrijos teisės bendrieji principai ir kylančioms iš Romos konvencijos ir valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų (ES 6 straipsnio 2 dalis) [61].

71. Šios aplinkybės reikalauja išnagrinėti šių teisių apsaugą Sąjungoje ir Teisingumo Teismui šiuo atžvilgiu priskirtą vaidmenį.

1. Pagrindinių teisių apsauga Europos Sąjungoje

72. Tai, kad steigiamosiose sutartyse nėra pateikiamas pagrindinių teisių katalogas,

57 — Aš jau nurodžiau šioje išvadoje, kad, kaip išplaukia iš sprendimo *Pupino* 38 ir 42 punktų, veiksmingumo principas yra šio sprendimo pagrindas.

58 — Jungtinės Karalystės vyriausybė pamatinį sprendimą nurodo kaip „būtiną" (rašytinių pastabų 37 punkto pabaiga).

59 — Veiksmingumo principas pagrindė ir pamatinio sprendimo 31 straipsnio 2 punktą, kuriame nustatyta, kad valstybės narės ir toliau gali taikyti dvišalius arba daugiašalius susitarimus, kurių nuostatos peržengia pamatinio sprendimo reikalavimus ir padeda supaprastinti arba palengvinti perdavimo procedūras.

60 — N. Vennemann. „The European Arrest Warrant and its Human Rights Implications", „Zeitschrifr für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht", 2003, p. 113 ir 114.

61 — Sprendime *Pupino* Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pamatiniai sprendimai turi būti aiškinami pagal Romos konvenciją (59 punktas).

nereiškia, jog šios teisės nėra Bendrijos teisės dalis. Bendrijos, kaip valstybių, besivadovaujančių demokratiniais modeliais, susitarimo rezultatas, buvo sukurtos turint tikslą, kad jos bus teisės viršenybe pagrįstos organizacijos. Apleistoje žemėje buvo pasėta sėkla, ir per tam tikrą laiką kaip Teisingumo Teismo praktikos rezultatas „pražydo" pagrindinės žmogaus teisės.

73. Šio darbo žmogaus teisių apsaugos srityje išdava – ne tik tos teisės, kurios yra tiesiogiai pripažįstamos, pavyzdžiui, diskriminacijos dėl lyties darbo užmokesčio srityje uždraudimas, įtvirtintas dabartiniame EB 141 straipsnyje [62], bet ir kitos teisės, kurių tiesioginių šaknų nerasime Bendrijos teisės sistemoje, kaip antai privataus būsto neliečiamybė [63], žodžio laisvė [64] ir mūsų nagrinėjamam prašymui priimti prejudicinį sprendimą aktualesnis principas *nullum crimen, nulla poena sine lege* [65].

74. Teisingumo Teismas vadovavosi paprasčiausia logika, kad valstybių narių teisės sistemoms bendros taisyklės yra bendrieji Bendrijos teisės principai ir dėl šios priežasties jų privalu laikytis, o tai reiškia, jog pagrindinės teisės, kaip bendros garantijos, yra šių principų dalis ir turi būti saugomos [66]. Siekis derinti teisę šioje srityje nekelia jokių abejonių ir yra pagrįstas ne Bendrijos teisės šaltiniais [67], t. y. pirmiau minėtais bendraisiais principais, kurie yra bendri valstybėms narėms [68], bendrais jų konstitucinių tradicijų elementais [69] ir tarptautiniais žmogaus teisių

62 — Kaip pavyzdį galima pateikti *Defrenne* bylą. 1971 m. gegužės 25 d. Sprendimas *Defrenne I*, 80/70, Rink. p. 445, 1976 m. balandžio 8 d. Sprendimas *Defrenne II*, 43/75, Rink. p. 455, ir 1978 m. liepos 15 d. Sprendimas *Defrenne III*, 149/77, Rink. p. 1365, parodo bylos nagrinėjimo Teisingumo Teisme pokyčius.

63 — 1960 m. balandžio 14 d. Sprendimas *Acciaieria di Brescia*, 31/59, Rink. p. 151; 1980 m. birželio 26 d. Sprendimas *National Panasonic prieš Komisiją*, 136/79, Rink. p. 2033; 1989 m. rugsėjo 21 d. Sprendimas *Hoechst*, sujungtos bylos 46/87 ir 227/87, Rink. p. 2859 ir 2002 m. spalio 22 d. Sprendimas *Roquette Frères*, C-94/00, Rink. p. I-9011.

64 — 1991 m. birželio 18 d. Sprendimas *ERT*, C-260/89, Rink. p. I-2925; 2003 m. birželio 12 d. Sprendimas *Schmidberger*, C-112/00, Rink. p. I-5659 ir 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimas *Lindqvist*, C-101/01, Rink. p. I-12971; dėl Bendrijos pareigūnų žodžio laisvės žr. 2001 m. kovo 6 d. Sprendimą *Connolly prieš Komisiją*, C-274/99 P, Rink. p. I-1611.

65 — 1987 m. birželio 11 d. Sprendimas *Pretore di Salò*, 14/86, Rink. p. 2545; 1987 m. spalio 8 d. Sprendimas *Kolpinghuis Nijmegen*, 80/86, Rink. p. 3969; 1996 m. rugsėjo 26 d. Sprendimas *Arcaro*, C-168/95, Rink. p. I-4705; 1996 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Baudžiamoji byla X*, sujungtos bylos C-74/95 ir C-129/95, Rink. p. I-6609.

66 — Ši formuluotė pirmą kartą minima 1974 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Nold KG prieš Komisiją*, 4/73, Rink. p. 491, 13 punkte.

67 — Šį procesą išsamiai nagrinėjo F. Rubio Llorente. „Mostrar los derechos sin destruir la Unión", „La estructura constitucional de la Unión Europea", *Civitas*, Madridas, 2002, p. 113–150.

68 — P. Pescatore. „Los principios generales del derecho como fuentes del derecho comunitario" *Noticias C.E.E.*, 1988, Nr. 40, p. 39–54.

69 — Minėtame sprendime *Nold KG prieš Komisiją* Teisingumo Teismas konstatavo, kad „užtikrindamas šių (pagrindinių) teisių apsaugą Teisingumo Teismas privalo atsižvelgti į valstybėms narėms bendras konstitucines tradicijas, todėl jis negali pripažinti priemonių, kurios neatitinka šių valstybių konstitucijose pripažįstamų ir saugomų pagrindinių teisių" (13 punktas). Vėlesniame, 1970 m. gruodžio 17 d. Sprendime *Internationale Handelsgesellschaft*, 11/70, Rink. p. 1125, Teisingumo Teismas nusprendė, jog „nepaisant to, kad tokių teisių apsauga pagrįsta valstybėms narėms bendromis konstitucinėmis tradicijomis, ji turi būti užtikrinta Bendrijos struktūros ir tikslų kontekste" (4 punktas).

apsaugos instrumentais [70], ypač Romos konvencija [71].

75. Bendrijos teisės aktų leidėjas perėmė šį požiūrį ir Amsterdamo sutartimi įtraukė šią teismo praktiką į ES 6 straipsnį, o Teisingumo Teismui suteikė kompetenciją saugoti pagrindines teises (ES 46 straipsnio d punktas).

76. 2000 m. atsitiko tai, ką sunku ignoruoti, t. y. buvo paskelbta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija. Šis dokumentas neturi privalomosios galios, nes nėra jokio privalomojo dokumento, inkorporuojantčio jo turinį [72]. Šios chartijos paskelbimas laikytinas tik politine deklaracija, neturinčia jokios teisinės galios [73].

77. Tačiau, mano nuomone, tai jokiu būdu nereiškia, kad niekas nepasikeitė, lyg chartija būtų tik „mirusi norma". Visų pirma, chartija neatsirado iš niekur, be jokio konteksto; priešingai, ji yra vystymosi proceso, kurį aš jau aprašiau, etapas, nes, kaip sakoma jos preambulėje [74], ji kodifikuoja ir patvirtina tam tikras teises, kurios kildinamos iš valstybėms narėms bendro nacionalinio ir tarptautinio palikimo [75], o tai reiškia, jog, nepaisant 2000 m. gruodžio mėn. priimto teksto pobūdžio ir teisinio poveikio, pagal ES 6 straipsnį ir 46 straipsnio d punktą

70 — Sprendime *Nold KG prieš Komisiją* tarptautinės sutartys dėl žmogaus teisių apsaugos buvo tik tolimas aidas, galintis pateikti „gaires, kurių reikėtų laikytis Bendrijos teisėje" (13 punktas). Vis dėlto praėjus keleriems metams tokiomis sutartimis jau pradėta remtis tiesiogiai (1975 m. spalio 28 d. Sprendimo *Rutili*, C-36/75, Rink. p. 1219, 32 punktas), o tai buvo lemiamas veiksnys (1986 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Johnston*, 222/84, Rink. p. 1651, 18 ir paskesni punktai).

71 — Minėto sprendimo *Baudžiamoji byla X* 25 punktas. Žr. taip pat minėto sprendimo *ERT* 41 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką. Teisingumo Teismas pateikė panašius pastebėjimus 1996 m. kovo 28 d. Nuomonės 2/94, kuri buvo priimta pagal EB sutarties 228 straipsnį (po pakeitimo – EB 300 straipsnis), (Rink. p. I-1759) 33 punkte.

72 — Padėtis pasikeistų, jeigu būtų priimta ir įsigaliotų Sutartis, nustatanti Konstituciją Europai, kurios II dalis inkorporuoja chartiją.

73 — J. M. Díez-Picazo. „Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea", „Constitucionalismo de la Unión Europea", *Civitas*, Madridas, 2002, p. 21–42, ypač p. 39.

74 — „Šioje Chartijoje, deramai atsižvelgiant į Sąjungos kompetenciją ir uždavinius bei į subsidiarumo principą, dar kartą įtvirtinamos pagrindinės teisės, kylančios iš visoms valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų ir tarptautinių įsipareigojimų, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, Sąjungos ir Europos Tarybos priimtų socialinių chartijų ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos žmogaus teisių teismo teisminės praktikos."

75 — Prašyme priimti prejudicinį sprendimą tai neminima, tačiau reikėtų atkreipti dėmesį, kad visuotinai pripažintos teisės nebūti išduotam nėra. Kai kurios valstybės, pavyzdžiui, Vokietija, Kipras, Suomija ir Lenkija, garantuoja šią teisę savo piliečiams, tačiau daugumos kitų valstybių teisės sistemos tokios pagrindinės apsaugos savo piliečiams nesuteikia, todėl ji yra platesnė už bendras konstitucines tradicijas. Austrija, Portugalija ir Slovėnija pakeitė savo konstitucijas, kad būtų leista išduoti savo piliečius.

Sąjunga turi gerbti šias teises, o Teisingumo Teismas turi jas saugoti [76].

78. Antra, Teisingumo Teismo praktikoje chartijai skiriamas dėmesys, nes ją aiškino generaliniai advokatai, taip išplėsdami jos, kaip paprasčiausios programos arba deklaracijos, pobūdį [77]. Pirmosios instancijos teismas savo sprendimuose taip pat ne kartą rėmėsi šia deklaracija [78]. Vis dėlto chartija retai cituojama Teisingumo Teismo sprendimuose [79] tik norint paneigti generalinių advokatų nuomonę, ir tik visai neseniai, vos prieš du mėnesius, sprendime *Parlamentas prieš Tarybą* [80] Teisingumo Teismas paskelbė keičiąs poziciją ir konstatavo, kad, nepaisant to, jog chartija nėra teisiškai privalomas dokumentas, reikia pripažinti jos svarbą (38 punktas).

79. Taigi reikia nutraukti tylą ir pripažinti, kad Pagrindinių teisių chartija yra svarbi aiškinimo priemonė saugant pagrindines teises, kurios priklauso bendram valstybių narių palikimui. Šį iššūkį reikia priimti atsargiai, bet kartu ir ryžtingai, visiškai tikint, kad jeigu pagrindinių teisių apsauga yra

76 — R. Alonso García. „Las cláusulas horizontales de la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea", „Encrucijada constitucional de la Unión Europea", *Cívitas*, Madridas, 2002, p. 151, tvirtina, jog tai, kad Pagrindinių teisių chartija neturi privalomos teisinės galios, nepaneigia jos poveikio, o tai liudija ir Romos konvencijos reikšmė: ji, netgi nebūdama teisiškai privaloma Bendrijai, yra pagrindinis Teisingumo Teismo rėmimosi šaltinis aiškinant pagrindines teises. J. A. Carrillo Salcedo. „Notas sobre el significado político y jurídico de la Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea", „Revista de derecho comunitario", 2001, p. 7, teigia, kad Pagrindinių teisių chartija leidžia paprasčiau nustatyti kriterijus vertinant Sąjungos viešosios valdžios institucijų veiksmų teisėtumą. A. Rodríguez Bereijo. „El valor jurídico de la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea después del Tratado de Niza", „Encrucijada constitucional de la Unión Europea", p. 220, perfrazuodamas buvusį Komisijos narį Antonio Vittorino, prognozuoja, kad dėl Teisingumo Teismo aiškinimo chartija taps teisiškai privaloma kaip Bendrijos teisės bendrųjų principų santrauka ir išraiška.

77 — Generalinis advokatas A. Tizzano savo 2001 m. vasario 18 d. išvadoje *BECTU* byloje, C-173/99, Rink. p. I-4881, nurodo, kad, nepaisant chartijos neprivalomos teisinės galios, „bylose, susijusiose su pagrindinės teisės pobūdžiu ir apimtimi, negalime nepaisyti atitinkamų chartijos teiginių; ypač mes negalime ignoruoti jos aiškios paskirties būti, kai jos nuostatos tą leidžia, esmine nuoroda, skirta visiems Bendrijos teisės subjektams <...>" (28 punktas). Praėjus keliems mėnesiams generalinis advokatas P. Léger savo 2001 m. liepos 10 d. išvadoje *Taryba prieš Hautala*, C-359/99 P, Rink. p. I-9565, nurodė, kad chartijai turėtų būti teikiama pirmenybė nustatant pagrindines teises (83 punktas), nes ji skelbia tam tikras vertybes, kurioms „bendra yra tai, kad jos yra tos pačios visoms valstybėms narėms <...> Neabejotina, kad chartija joje įtvirtintas teises iškėlė į aukščiausiąjį valstybėms narėms bendrų vertybių lygį" (80 punktas). Savo 2001 m. gruodžio 4 d. išvadoje byloje *Überseering*, C-208/00, Rink. p. I-9919, aš pripažįstu, kad netgi nebūdama *ius cogens* griežtąja prasme chartija atspindi valstybėms narėms bendras svarbiausias teisines vertybes, iš kurių kildinami bendri Bendrijos teisės principai (59 punktas). Tos pačios pozicijos vėliau laikėsi ir kiti generaliniai advokatai.

78 — Pirmosios instancijos teismas 2002 m. sausio 30 d. Sprendime *max.mobil prieš Komisiją*, T-54/99, Rink. p. II-313, netiesiogiai taikė chartijos 47 straipsnį nurodydamas, kad Komisijos veiklos teisminė kontrolė ir atitinkamai teisė į veiksmingą teisminę gynybą yra vienas „iš bendrųjų teisinės valstybės principų, kurie yra bendri valstybių narių konstitucinėms tradicijoms" (57 punktas). Lygiai tokį patį požiūrį rasime 2002 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Jégo-Quéré prieš Komisiją*, T-177/01, Rink. p. II-2365, 42 ir 47 punktuose; 2003 m. sausio 15 d. Sprendimo *Philip Morris ir kiti prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 ir T-272/01, Rink. p. II-1, 122 punkte ir 2003 m. rugpjūčio 5 d. Sprendime *P & O European Ferries (Vizcaya) ir kt. prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-116/01 ir T-118/01, Rink. p. II-2957.

79 — 2003 m. spalio 23 d. Sprendime *RTL Televisión*, C-245/01, Rink. p. I-12489, Teisingumo Teismas retoriškai nurodė chartijos 11 straipsnio 2 dalį kalbėdamas apie teisę į saviraiškos laisvę (38 punktas). 2005 m. gegužės 12 d. Sprendime *Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ir ERSA*, C-347/03, Rink. p. I-3785, Teisingumo Teismas panašiai nurodė chartijos 17 straipsnį (118 punktas).

80 — 2006 m. birželio 27 d. Sprendimas *Parlamentas prieš Tarybą*, C-540/03 (Rink. p. I-5769).

esminė Bendrijos ramstyje, neįmanoma to nepripažinti trečiajame ramstyje, nes dėl savo turinio jis gali turėti įtakos pačiai asmeninės laisvės, kitų laisvių pagrindo, esmei.

80. Tai gali padėti išvengti ankstesnių nesutarimų su nacionaliniais teismais, kurie nelabai pasitiki Bendrijos institucijų galimybėmis saugoti pagrindines teises [81].

81. Tokia pagrindinių teisių apsaugos misija vykdoma trimis lygiais [82] – nacionaliniu, Europos Tarybos ir Europos Sąjungos. Šie skirtingi lygiai iš dalies vystosi kartu, ir, dar svarbiau, jie pagrįsti tomis pačiomis vertybėmis. Šie lygiai daug kur susikerta ir kartais sutampa, tačiau nesukuria jokių neišsprendžiamų problemų tuo atveju, jeigu tikima, jog, laikydamasi atitinkamos kompetencijos, kiekviena šalis įgyvendina savąją visiškai garantuodama sistemų veikimo suderinamumą. Dialogas tarp Europos konstitucinių teismų leidžia padėti pamatus bendrai diskusijai.

82. Taigi nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas turėtų atsižvelgti į Pagrindinių teisių chartijos 20 ir 49 straipsnių, kuriuose atitinkamai skelbiami lygybės prieš įstatymą ir *nullum crimen, nulla poena sine lege* principai, kurie yra plačiai pripažįstami pagal valstybių narių konstitucijas, esmę. Prireikus Teisingumo Teismas gali remtis nacionalinių teismų praktika ir Europos žmogaus teisių teismo sprendimais dėl Romos konvencijos 14 ir 7 straipsnių.

81 — 1974 m. gegužės 29 d. Sprendime *Solange I* (2 BvL 52/71) *Bundesverfassungsgericht* suabejojo Bendrijos institucijų sugebėjimais saugoti pagrindines teises ir patvirtino savo kompetenciją, kai šių institucijų garantuojama apsauga nėra lygiaverte apsaugai nacionaliniu lygiu. Šis sprendimas tapo gera pamoka, kuri netrukus atsispindėjo Teismų praktikos rinkinyje. 1986 m. spalio 22 d. Sprendime *Solange II* (2 BvR 197/83) Vokietijos konstitucinis teismas konstatavo, kad Bendrijų garantuojama apsaugos sistema prilygsta Vokietijos pagrindinio įstatymo užtikrinamai apsaugai, ir paskelbė, kad ateityje susilaikys nuo antrinių Bendrijos teisės nuostatų vertinimo netgi tada, kai šalys nurodys jų prieštaravimą pagrindinėms teisėms (G. C. Rodríguez Iglesias ir U. Woelker. „Derecho comunitario, derechos fundamentales y control de constitucionalidad (La decisión del Tribunal Constitucional Federal alemán de 22 de octubre de 1986", „Revista de Instituciones Europeas", 1987, tomas 14/1987, Nr. 3, p. 667–685). Labai panašūs į šį sprendimą *Solange II* 2005 m. gegužės 11 d. *Trybunał Constytucyjny* sprendimas dėl Lenkijos stojimo sutarties (byla K 18/04) ir jau minėtas vėlesnis 2006 m. kovo 8 d. Čekijos *Ústavní Soud* sprendimas. Vis dėlto aš bijau, kad *Bundesverfassungsgerich* sprendimas dėl pamatinį sprendimą perkeliančio Vokietijos įstatymo pagrįstas ankstesniu nepasitikėjimu reaguojant į teisminės kontrolės apribojimus trečiajame ramstyje (prejudicinio sprendimo procedūros pasirenkamasis pobūdis, teisės pareikšti ieškinius dėl panaikinimo apribojimai, nenumatyti ieškiniai dėl įsipareigojimų neįvykdymo). Paradoksalu, kad srityje, kurioje Sąjunga turi vis didėjančią įtaką pagrindinėms žmonių teisėms, Teisingumo Teismo kompetencija yra iš dalies apribota, kaip teigiama R. Alonso García ir D. Sarmiento Ramírez-Escudero „Los efectos colaterales de la Convención sobre el futuro de Europa en la arquitectura judicial de la Unión: ¿hacia una jurisdicción auténticamente constitucional europea?", „Revista de Estudios Políticos", Nr. 119, 2003 m. sausis – kovas, p. 136.

82 — P. A. Capotosti. „Quelles perspectives pour les rapports entre la Cour constitutionnelle et la Cour de Justice des Communautés européennes?", ataskaitoje, pateiktoje Konferencijai dėl Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo, kuri vyko Liuksemburge 2002 m. gruodžio 3 d. Teisingumo Teismo 50 metų jubiliejaus proga, šioje sistemoje įžvelgia „kelių lygių konstitucionalizmą" (p. 6).

2. Pamatinio sprendimo 2002/584 2 straipsnio 2 dalis ir lygybės principas

a) Lygybė prieš įstatymą

83. *Arbitragehof* klausia, ar nuostata, pagal kurią, vykdant Europos arešto orderį nebūtina tikrinti, ar pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje išvardytos nusikalstamos veikos yra laikomos nusikaltimais abiejose atitinkamose valstybėse narėse, nors dvigubo baudžiamumo tikrinimo reikalavimas taikomas kitų nusikalstamų veikų atžvilgiu, atitinka šią pagrindinę lygybės prieš įstatymą teisę.

84. Norint išnagrinėti šį klausimą, būtina įdėmiai išanalizuoti pamatinio sprendimo 2 straipsnio struktūrą tam, kad būtų panaikinta dviprasmybė, kuri išplaukia iš patiės prašymo priimti prejudicinį sprendimą bei kai kurių per šią procedūrą pateiktų pastabų. Europos arešto orderis yra taikomas, jeigu nusikalstama veika išduodančiojoje valstybėje narėje baudžiama tam tikros trukmės laisvės atėmimu (1 dalis), tačiau perdavimui galima taikyti sąlygą, kad atitinkama nusikalstama veika turi būti pripažįstama nusikalstama ir vykdančiojoje valstybėje (4 dalis). Vis dėlto pastaroji galimybė netaikytina 32 nusikalstamų veikų, išvardytų 2 straipsnio 2 dalyje, atžvilgiu [83].

85. Atsižvelgdamas į tai, aš manau, kad būtų neteisinga sakyti, jog, išskyrus 2 straipsnio 2 dalyje išvardytas nusikalstamas veikas, Europos arešto orderio sistema yra pagrįsta dvigubo baudžiamumo principu. Atvirkščiai, persekiojimas prašančiojoje valstybėje narėje yra vienintelis reikalavimas, kuris gali būti nustatytas, nors valstybėms narėms, perkeliant į nacionalinę teisę pamatinį sprendimą [84] arba jų teismams vykdant konkretų arešto orderį [85], yra leidžiama tokį arešto orderį vykdyti tik tada, jeigu konkreti veika yra pripažįstama nusikalstama pagal jų pačių teisės sistemas; vis dėlto toks pasirinkimas

83 — 3 dalis leidžia Tarybai vieningai išplėsti šį sąrašą.

84 — Taip yra Belgijoje, nes pirmiau minėto 2003 m. gruodžio 19 d. Įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad turi būti atsisakyta vykdyti Europos arešto orderį, jeigu pagal Belgijos įstatymą atitinkamos veikos nėra pripažįstamos nusikalstamomis.

85 — Ši alternatyva pasirinkta 32 išnašoje minėtame 2003 m. kovo 14 d. Ispanijos įstatyme 3/2003, pagal kurį sprendimą priima teismai (12 straipsnio 2 dalies a punktas, skaitomas kartu su 9 straipsnio 2 dalimi).

nėra galimas dėl 2 straipsnio 2 dalyje išvardytų nusikalstamų veikų [86].

86. Tokiomis aplinkybėmis *Arbitragehof* pateiktas klausimas yra skirtas klaidingam adresatui, nes diskriminacija, kuria skundžiamasi, gali būti priskirta ne Sąjungos teisės aktų leidėjui, o, atsižvelgiant į aplinkybes, nacionalinės teisės aktams arba nacionaliniams teismų sprendimams, kurių vertinti Teisingumo Teismas neturi kompetencijos.

87. Klausimas netektų prasmės ir tuo atveju, jeigu laikytumėmės nuomonės, kad pažeidimo šaknys slypi pačiame pamatiniame sprendime, nes jame nustatyta skirtinga tvarka, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos pobūdį.

88. Taip suformuluotos, šios abejonės būtų susijusios su abstrakčia lygybe prieš įstatymą, paliekant nuošalyje jos taikymą ir diskriminacijos dėl asmeninės ir socialinės padėties draudimą [87].

89. Įstatyme turi būti įtvirtintas vienodas požiūris į piliečius ir draudžiama panašias situacijas vertinti skirtingai, o skirtingoms

86 — Iš tiesų atsisakoma ne dvigubo baudžiamumo reikalavimo, o jo tikrinimo reikalavimo, nes 2 straipsnio 2 dalyje išvardytos tokios veikos (pavyzdžiui, nužudymas, sunkus sveikatos sužalojimas, žmogaus pagrobimas, neteisėtas laisvės atėmimas, įkaitų ėmimas, organizuotas arba ginkluotas apiplėšimas, iššaginimas), kurios dėl savo pobūdžio pripažįstamos nusikaltimais visose valstybėse narėse. Kita problema, kurią aš nagrinėsiu vėliau, yra susijusi su nusikalstamų veikų dispozicijų turiniu kiekvienos valstybės narės teisinėse sistemose (96 ir paskesni punktai). Bet kuriuo atveju pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 punkto sąraše išvardytos veikos, kurios kaip baudžiamosios jau yra arba greitai bus suderintos, ir kitos veikos, už kurias, be jokios abejonės, yra numatytos sankcijos visose valstybėse. Šiuo atžvilgiu žr. 1998 m. gruodžio 21 d. Tarybos rezoliuciją dėl organizuoto nusikalstamumo užkardymo, siekiant sukurti bendrą kovos su tokiu nusikalstamumu strategiją (OL C 408, 1998, p. 1), 2000 m. lapkričio 15 d. Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir jos protokolus. Dėl kovos su terorizmu žr. 2002 m. birželio 13 d. Pamatinį sprendimą 2002/475/TVR (OL L 164, 2002, p. 3), o dėl kovos su prekyba žmonėmis – 2002 m. liepos 19 d. Pamatinį sprendimą 2002/629/TVR (OL L 203, 2002, p. 1). Dėl kovos su seksualiniu vaikų išnaudojimu ir vaikų pornografija žr. 2003 m. gruodžio 22 d. Pamatinį sprendimą 2004/68/TVR (OL L 13, 2004, p. 44). Dėl neteisėtos narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvartos žr. 1988 m. gruodžio 20 d. Jungtinių Tautų konvenciją. Dėl finansinių nusikaltimų žr. 2000 m. gegužės 29 d. Pamatinį sprendimą 2000/383/TVR dėl apsaugos nuo padirbinėjimo griežtinimo kriminalinėmis bausmėmis ir kitokiomis sankcijomis ryšium su euro įvedimu (OL L 140, 2000, p. 1) su pakeitimais, padarytais 2001 m. gruodžio 6 d. Pamatiniu sprendimu 2001/888/TVR (OL L 329, 2001, p. 3); 2001 m. gegužės 28 d. Pamatinį sprendimą 2001/413/TVR, skirtą kovai su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu (OL L 149, 2001, p. 1). ir 2001 m. birželio 26 d. Pamatinį sprendimą 2001/500/TVR dėl pinigų plovimo, nusikaltimo priemonių ir nusikalstamu būdu įgytų pajamų nustatymo, paieškos, įšaldymo, areštavimo ir konfiskavimo (OL L 182, 2001, p. 1). Dėl korupcijos žr. Konvenciją dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, parengtą vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnio 2 dalies c punktu (OL C 195, 1997, p. 2), ir 2003 m. liepos 22 d. Pamatinį sprendimą 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija privačiame sektoriuje (OL L 192, 2003, p. 54). Dėl nusikaltimų informatikai žr. 2005 m. vasario 24 d. Pamatinį sprendimą 2005/222/TVR dėl atakų prieš informacines sistemas (OL L 69, 2005, p. 67). Dėl aplinkos apsaugos Europos Sąjungoje baudžiamosios teisės priemonėmis žr. 2003 m. sausio 27 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2003/80/TVR (OL L 29, 2003, p. 55), kurį Teisingumo Teismas panaikino 2005 m. rugsėjo 13 d. Sprendimu *Komisija prieš Tarybą* (C-176/03, Rink. p. I-7879) remdamasis tuo, kad ši sritis turi būti reglamentuojama Bendrijos ramstyje priimant direktyvą. Dėl nusikaltimo aukų apsaugos nelegalios imigracijos atvejais žr. 2002 m. lapkričio 28 d. Pamatinį sprendimą 2002/946/TVR dėl bausmių sistemos stiprinimo siekiant užkirsti kelią padėjimui neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi (OL L 328, 2002, p. 1). Galiausiai dėl rasizmo ir ksenofobijos žr. 45 išnašoje minėtus 1996 m. liepos 15 d. Bendruosius veiksmus.

87 — Taikytina Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos nuostata – 20 straipsnis, kuriame numatyta: „Prieš įstatymą visi lygūs“. Romos konvencijos 14 straipsnis užtikrina lygybės principą, taikytiną naudojantis visomis šioje konvencijoje pripažintomis teisėmis ir laisvėmis, o 2000 m. lapkričio 4 d. Protokole Nr. 12, įsigaliojusiame 2005 m. balandžio 1 d., įtvirtintas bendras diskriminacijos draudimas.

situacijoms taikyti identišką tvarką. Vis dėlto, pateikdamas objektyvius ir protingus pateisinimus, įstatymų leidėjas turi plačią diskreciją skirtingai vertinti panašias situacijas. Šiuo atžvilgiu pateisinimas būtų objektyvus ir protingas, jeigu siekiama teisėto tikslo ir rezultatų ir šį tikslą ir rezultatus sieja tinkamas proporcingas ryšys, leidžiantis išvengti itin sunkių ir neįvertinamų pasekmių [88].

90. Mano nuomone, šiuo atveju atitinkamos situacijos nėra panašios. Pirmiausia, kalbant apie veikas, reikia nurodyti, kad atsižvelgiama ne į asmens statusą bet į nusikalstamos veikos pobūdį, o tai reiškia, jog jokios subjektyvios diskriminacijos nėra. Antra, kalbant apie persekiojimą, reikia nurodyti, jog negalima lyginti asmenų, kurie padarė skirtingas, nevienodo sunkumo laipsnio veikas ir kurių kaltės formos yra skirtingos, nes to neleidžia daryti skirtingas nusikalstamų veikų sunkumas.

91. Mano nuomonės nepakeistų nė tai, jeigu vertinant Europos arešto orderio vykdymo pasekmes (areštą, perdavimą, baudžiamąjį persekiojimą ir sprendimo vykdymą) paaiškėtų, jog atitinkami asmenys yra panašioje situacijoje, nesvarbu, dėl kokios nusikalstamos veikos jie buvo areštuoti, nes toks nevienodas požiūris yra objektyvus, protingas, teisingas ir proporcingas.

92. Jis yra objektyvus todėl, kad atsižvelgiama į veiksnius, kurie yra nesusiję su asmeniu ir gali būti įvertinti naudojant abstrakčius ir bendrus kriterijus, taip išvengiant bet kokio šališkumo. Šie kriterijai – nusikalstamos veiklos pobūdis, ir už ją numatyta bausmė.

93. Be to, jis yra protingas ir pateisinamas todėl, kad juo siekiama vieno iš Europos Sąjungos tikslų, t. y. kovoti su nusikalstamumu laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje (ES 2 straipsnio ketvirta įtrauka, skaitoma kartu su ES 29 straipsniu). Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalis apima nusikalstamas veikas, kurios, kaip savo rašytinėse pastabose nurodė Ispanijos vyriausybė (121 punktas), turi rimtą poveikį teisiniams interesams, kuriems Europoje būtina speciali apsauga, todėl reikalaujama, kad arešto

88 — Teisingumo Teismo sprendimai: 1977 m. spalio 19 d. Sprendimo *Ruckdeschel ir kt.*, sujungtos bylos 117/76 ir 16/77, Rink. p. 1753, 7 punktas; 1978 m. birželio 13 d. Sprendimo *Denkavit*, 139/77, Rink. p. 1317, 15 punktas; 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimas *Belgija prieš Komisiją*, C-110/03, Rink. p. I-2801. Europos žmogaus teisių teismo sprendimai: 2002 m. vasario 26 d. Sprendimo *Fretté prieš Prancūziją* (*Sprendimų ir nutarimų rinkinys* 2002-I) 34 punktas ir 2004 m. liepos 13 d. Sprendimo *Pla ir Puncernau prieš Andorą* (*Sprendimų ir nutarimų rinkinys* 2004-VIII) 61 punktas. Ispanijos konstitucinio teismo sprendimai: 75/1983 (*BOE* priedas, Nr. 197, 1983 m. rugpjūčio 18 d.), 3 motyvas; 46/1999 (*BOE* priedas, Nr. 100, 1999 m. balandžio 27 d.), 2 motyvas; ir 39/2002 (*BOE* priedas, Nr. 63, 2002 m. kovo 14 d.), 4 motyvas.

orderį išduodanti valstybė narė baustų už šias nusikalstamas veikas atitinkamo griežtumo laipsnio bausmėmis [89]. Tai nusikalstamos veikos, kurių dvigubo baudžiamumo tikrinimas yra perteklinis, nes jos yra baudžiamos visose valstybėse narėse [90].

94. Galiausiai, neturėtų būti abejojama ir priemonės proporcingumu, nes skirtinga tvarka siekiama tik užtikrinti valstybės narės vykdomą sunkiu nusikaltimu kaltinamo arba už jį nuteisto asmens perdavimą valdžios institucijoms, priklausančioms teisminei sistemai, kuri yra panaši į arešto orderį išduodančiosios valstybės narės sistemą, gerbia teisinės valstybės principus ir garantuoja atitinkamo asmens pagrindinių teisių apsaugą, įskaitant teises, kuriomis asmuo gali naudotis vykstant baudžiamajam procesui.

95. Šią išvados dalį pabaigsiu tuo, kuo ieškovė pagrindinėje byloje pradeda savo pastabas, t. y. nurodydamas tuos itin neįprastus atvejus [91], kai valstybė narė perduoda asmenį pagal pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalį už veikas, kurios nėra baudžiamos jos pačios teritorijoje [92]. Esant tokiai situacijai lygybės principas netaikomas, nes negali būti diskriminacijos savo paties atžvilgiu. Svarbu pabrėžti, kad taikant šį principą bet kuris Europos arešto orderis, išduotas siekiant sulaikyti valstybėje narėje įtariamą arba nuteistą asmenį už vieną iš 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų nusikaltimų ir baudžiamų šioje nuostatoje nurodyto griežtumo bausme, turi būti vykdomas nepaisant atitinkamo asmens asmeninės arba socialinės padėties.

b) Lygybė taikant įstatymą

96. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą iškeltas dar vienas diskriminacijos aspektas,

89 — Tarp šių nusikalstamų veikų yra veikos, konkrečiai nurodytos ES 29 straipsnyje, taip pat veikos, kurių atžvilgiu Europolas turi kompetenciją pagal 1995 m. liepos 26 d. Tarybos akto, patvirtinančio Konvenciją dėl Europos policijos biuro įsteigimo (OL C 316, 1995, p. 2), priedą, ir veikos, kurių atžvilgiu pagal tarptautinę teisę taikytina bendra pareiga vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

90 — Kai kurie autoriai laikosi nuomonės, kad pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje atsispindi valstybių narių konsensusas baudžiamosios teisės klausimais (E. Von Bubnoff. „Institutionelle Kriminalitätsbekämpfung in der EU – Schritte auf dem Weg zu einem europäischen Ermittlungs- und Verfolgungsraum", „Zeitschrift für europarechtliche Studien", 2002, p. 226; S. Combeaud. „Premier bilan du mandat d'arrêt européen", „Revue du Marché commun et de l'Union européenne", Nr. 495, 2006, p. 116 ir B. Hecker. *Europäisches Strafrecht*, Berlynas, 2005, p. 433).

91 — Šie atvejai yra neįprasti, nes dvigubas kriterijus (nusikalstamos veikos pobūdis ir bausmės griežtumas) dažniausiai leidžia išvengti, kad valstybė narė būtų paprašyta spręsti dėl arešto orderio, išduoto už veiką, kuri nėra baudžiama pagal jos pačios teisės sistemą. Man būtų sunku įsivaizduoti veiką, kuri būtų baudžiama vienoje valstybėje narėje laisvės atėmimu arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas – bent 3 metai, ir būtų teisėta kitoje valstybėje.

92 — Suomijos vyriausybė primena (savo rašytinių pastabų 49 punkte), kad baudžiamosios teisės srityje taikytinas teritoriškumo principas, todėl Suomijoje nusikalstamą veiką padaręs užsienio pilietis negali išvengti atsakomybės teigdamas, kad veika, kuria jis kaltinamas, nėra baudžiama jo kilmės valstybėje. Dėl kompetencijos bausti esktrateritoriškumo pamatiniame sprendime (jo 4 straipsnio 7 punktas) numatyta, kad valstybė narė gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, kai toks orderis yra susijęs su nusikalstamomis veikomis, kurios visai ar iš dalies įvykdytos šios valstybės jurisdikcijoje arba netgi už jos jurisdikcijos ribų, tačiau šios valstybės įstatymai neleidžia traukti baudžiamojon atsakomybėn už tokias nusikalstamas veikas.

t. y. nurodyta, kad kyla pavojus, jog, atsižvelgiant į pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje pateikiamų sąvokų netikslumą, ši nuostata gali būti aiškinama nevienodai.

97. Akivaizdu, kad taip formuluojant klausimą nurodyta galimybė negali kelti abejonių dėl pačios teisės normos, kurioje neatsižvelgiama į hipotetinę diskriminaciją, kuri gali atsirasti ateityje dėl šios normos taikymo, tikslumo. Čia painiojama lygybė prieš įstatymą ir lygybė tokį įstatymą taikant. Pirmosios, kuri pagal savo pobūdį yra materialinė ir skirta užtikrinti, kad panašios situacijos būtų vertinamos vienodai, nesilaikoma tada, kai panašioms situacijoms be pateisinamo pagrindo taikoma skirtinga tvarka, o antroji, būdama formalaus pobūdžio, pažeidžiama tada, kai atitinkamą nuostatą taikanti valdžios institucija konkrečiu atveju šią nuostatą aiškina kitaip, palyginti su ankstesniu taikymu panašiose situacijose. Atsižvelgiant į tai, lygybė taikant įstatymą nebus pažeista, jeigu skirtingi teismai, teisėtai naudodamiesi savo kompetencija spręsti bylą, priims skirtingus sprendimus, nes lygybės principas nereikalauja, kad nepriklausomos institucijos prieitų prie identiškų išvadų. Būtų absurdiška vertinti įstatymą kaip diskriminuojantį vien todėl, kad jį galima skirtingai aiškinti, kai šį aiškinimą galima suvienodinti taikant tinkamas priemones.

98. Bet kuriuo atveju reikėtų palaukti ir įsitikinti, ar prognozuojami neatitikimai iš tiesų atsiras, nepaisant visų garantijų, kurias sistema nustato, siekiant jų išvengti. Pamatinis sprendimas šiuo atžvilgiu sukuria naudingus mechanizmus, t. y. keitimąsi būtina informacija tarp dalyvaujančių teismų ir tiesioginį šių teismų bendravimą [93]. Be to, netgi likus tam tikram neaiškumui dėl pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje vartojamų sąvokų reikšmės, prejudicinio sprendimo procedūra pagal EB 35 straipsnį yra tinkama priemonė užtikrinti vienodą aiškinimą visoje Sąjungos teritorijoje.

99. Prognozuojamas pavojus, t. y. kliūtis, atsirandanti dėl to, kad valstybių narių baudžiamieji įstatymai nėra suderinti, susijusi ne su lygybės principu, o tik su teisinių santykių tikrumo reikalavimu, ypač valstybės ir privačių asmenų teisiniuose santykiuose, kuriems būdingas prievartos priemonių taikymas.

3. Pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalis ir teisėtumo baudžiamosiose bylose principas

100. Šis principas [94], kurį atspindi lotyniška sentencija *nullum crimen, nulla poena sine*

93 — Pamatinio sprendimo 8 straipsnyje išsamiai išdėstyta, kokia informacija turi būti pateikta arešto orderyje, o pagal šio straipsnio 1 dalies e punktą pateikiamoje arešto orderio formoje turi būti nusikalstamos veikos aprašymas ir jos teisinė kvalifikacija. Visi duomenys, kurių gali prireikti vykdančiosios valstybės narės teismui, turi būti gaunami tiesiogiai iš arešto orderį išdavusio teismo.

94 — P. Rolland. „La Convention européenne des droits de l'homme (commentaire article par article)", *Economica*, antras leidimas, Paryžius, 1999, p. 293, jį apibūdino kaip Europos teisinės civilizacijos pagrindą.

lege ir kurį įtvirtina Romos konvencijos 7 straipsnio 1 dalis ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnio 1 dalis, remiantis Ispanijos konstitucinio teismo tipine formuluote [95], apima dvigubą garantiją. Pirmoji, kuri yra materiali i r absoliuti, apima privalomą reikalavimą, kad nusikalstamos veikos ir už jas taikomos bausmės turi būti iš anksto apibrėžtos. Antroji yra formali ir susijusi su normų, kurios apibrėžia šias nusikalstamas veikas ir reglamentuoja bausmes, pirmumo tvarka; Ispanijos teisės sistemoje [96], kaip ir daugelio kitų valstybių narių teisės sistemose, šios normos prilyginamos teisės aktų leidėjo, kuriam tauta patikėjo savo suverenitetą, priimamiems įstatymams.

101. Atsižvelgdamas į ieškovės pagrindinėje byloje iškeltą argumentą, *Arbitragehof* siekia įsitikinti, ar, atsižvelgiant į pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje pateiktų nusikalstamų veikų platų ir netikslų apibrėžimą, šis sąrašas nepažeidžia minėtos materialinės garantijos.

102. Ši garantija atspindi teisinio saugumo baudžiamojoje teisėje principą [97] ir yra dar reikšmingesnė dėl to, kad daro poveikį pagrindinėms vertybėms, pavyzdžiui, asmens laisvei. Ja siekiama užtikrinti, kad piliečiai iš anksto žinotų, nuo kokių veikų jie turi susilaikyti ir kokios pasekmės kils jas padarius (*lex previa)* [98], t. y. apima reikalavimą tiksliai ir nedviprasmiškai apibrėžti nusikalstamas veikas (*lex certa),* kad, remdamiesi jų apibrėžimu, piliečiai patys ar padedant teismams [99] galėtų pakankamai tiksliai numatyti,

95 — Sprendimo 42/1987 (*BOE* priedas, Nr. 107, 1987 m. gegužės 5 d.) 2 motyvas; Sprendimo 22/1990 (*BOE* priedas, Nr. 53, 1990 m. kovo 2 d.) 7 motyvas ir Sprendimo 276/2000 (*BOE* priedas, Nr. 299, 2000 m. gruodžio 14 d.) 6 motyvas.

96 — Teisėtumo principas susiformavo ankstyvaisiais viduramžiais baudžiamojoje ir finansų srityse, kaip suvereno galių apribojimas. Ispanijoje sprendimai dėl subsidijų karalystės naudai ir tam tikrų veikų baudžiamumo bendruomenėse, miesteliuose ir miestuose buvo patvirtinami tik atstovų susirinkimuose (*cortes*). Monarcho ir politinės visuomenės derybų plėtra, kuria buvo pagrįstas politinis suskirstymas į keturias valstybes ir apribotas karališkosios valdžios didėjimas, nors ir su svarbiais skirtumais ir niuansais, buvo konstanta formuojantis viduramžių Ispanijos karalystėms. Aragone ir Navaroje XIV a. pabaigoje – XV a. viduryje „cortes" buvo įgiję teisės aktų leidybos ir finansinės kontrolės kompetenciją (M. A. Ladero Quesada. „España: reinos y señoríos medievales", leidinyje „España. Reflexiones sobre el ser de España", *Real Academia de la Historia*, antras leidimas, Madridas, 1998, p. 95–129). Kastilijoje ta pati institucija, suklestėjusi XV ir XVI a., visada buvo šiek tiek atsilikusi ir, nors buvo svarbi politiniame gyvenime, jos įgaliojimai buvo kur kas labiau riboti (J. Valdeón. „Los reinos cristianos a fines de la Edad Media", „Historia de España", *Historia 16*, Madridas, 1986, p. 391–455, būtent p. 414–423).

97 — Generalinė advokatė J. Kokott panašią nuomonę pateikė išvados minėtoje byloje *Pupino* 41 punkto pabaigoje.

98 — Remiantis minėtu 1996 m. gruodžio 12 d. Sprendimu *Baudžiamoji byla X*, teisėtumo principas „neleidžia pradėti baudžiamojo persekiojimo už elgesį, kuris įstatyme nebuvo aiškiai apibrėžtas kaip nusikalstamas" (25 punktas). Savo išvadoje toje pačioje byloje aš nurodžiau, kad šis principas „suteikia teisinį saugumą kiekvienam, garantuodamas, kad dėl savo elgesio asmuo bus patrauktas baudžiamojon atsakomybėn tik tuo atveju, jeigu toks elgesys prieštarauja nacionalinės teisės nuostatai, kuri iš anksto jį apibrėžė kaip tokią atsakomybę užtraukiantį teisės pažeidimą" (53 punktas).

99 — Tai gali apimti tinkamą teisinę pagalbą (2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt.*, sujungtos bylos C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 219 punktas).

dėl kokio veikimo ar neveikimo kyla baudžiamoji atsakomybė ir užkerta kelią atitinkamas nuostatas kaltinamojo nenaudai aiškinti plačiai, taikant analogiją, ir taikyti jas atgaline data [100].

numato jokių bausmių [102]; juo netgi nesiekiama suderinti valstybių narių baudžiamosios teisės. Pamatinis sprendimas tik sukuria skirtingų valstybių teismų tarpusavio pagalbos mechanizmą, taikomą siekiant nustatyti nusikalstamos veikos autorių arba įvykdyti sprendimą. Šiai bendradarbiavimo priemonei taikoma keletas sąlygų, pavyzdžiui, kad bausmės arba sprendimai dėl įkalinimo būtų tam tikro griežtumo laipsnio, be to, galima reikalauti, jog atitinkamos veikos būtų pripažįstamos nusikalstamomis ir pagalbą teikiančio teismo valstybėje narėje, išskyrus 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų nusikalstamų veikų atžvilgiu, „laikantis jų apibrėžimo išduodančiosios valstybės narės teisėje".

103. Atsižvelgiant į tai, teisėtumo principas taikomas materialinei baudžiamajai teisei kaip reikalavimas, skirtas nusikalstamas veikas ir bausmes apibrėžiančiam teisės aktų leidėjui, o taip pat šiuos apibrėžimus baudžiamosiose bylose analizuojantiems ir taikantiems teismams [101]. Kitaip tariant, jis pasireiškia, kai valstybė realizuoja savo kompetenciją taikyti sankcijas, o taip pat vykdant represinius sprendimus, o tai reiškia, jog pamatinis sprendimas negali būti pripažintas prieštaraujančiu šiam principui, nes jis ne-

104. Taigi tikrumo, kurį numato šis principas, turime reikalauti iš arešto orderį išduodančiosios valstybės narės materialinės baudžiamosios teisės ir atitinkamai iš šios valstybės teisės aktų leidėjo bei teismo, pradedančio baudžiamąjį persekiojimą ir jį baigiančio, kai reikia, skiriant bausmę. Akivaizdu, kad jeigu Europos arešto orderis yra išduotas tinkamai, jis turi būti pagrįstas

100 — Šią teisėtumo baudžiamosiose bylose principo apimtį patvirtino Europos žmogaus teisių teismas šiuose sprendimuose: 1993 m. gegužės 25 d. Sprendimo *Kokkinakis prieš Graikiją* (byla 14307/77, A 260-A) 52 punkte; 1995 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *S.W. prieš Jungtinę Karalystę* (byla 20166/92, A 335-B) 35 punkte ir 2001 d. kovo 22 d. Sprendimo (bylos 34044/96, 35532/97 ir 44801/98, *Sprendimų ir nutarimų rinkinys* 2001-II) 50 punkte. Šią apimtį pripažįsta ir Ispanijos konstitucinis teismas, žr., pavyzdžiui, Sprendimo 75/1984 (*BOE* priedas, Nr. 181, 1984 m. liepos 30 d.) 5 motyvą ir Sprendimo 95/1992 (*BOE* priedas, Nr. 169, 1992 m. liepos 15 d.) 3 motyvą.

101 — Ispanijos konstitucinis teismas konstatavo, kad ši piliečių garantija draudžia teisminiu keliu kurti įstatymus ir iš anksto nenumanomas sąvokas, kurios neatitinka teisės normų formuluočių ar vertybių, kurias siekiama apsaugoti (Sprendimo 25/1999 (*BOE* priedas, Nr. 89, 1989 m. balandžio 14 d.) 3 motyvas), taigi nusikaltimo aiškinimas taip pat turi atitikti teisės normoje vartojamas sąvokas, konstitucinėje sistemoje įtvirtintas aiškinimo gaires, minimalius teisinės logikos kriterijus bei bendruomenės nustatytus argumentavimo pavyzdžius (Sprendimo 42/1999 (*BOE* priedas, Nr. 100, 1999 m. balandžio 27 d.) 4 motyvas)).

102 — Doktrinoje teigiama, kad 2 straipsnio 2 dalyje nusikalstamos veikos nenurodytos, nes sąraše nepateikiami jokie kiekvienos iš baustinų veikų požymiai (D. Flore. „Le mandat d'arrêt européen: première mise en oeuvre d'un nouveau paradigme de la Justice pénale européenne", leidinyje „Journal des Tribunaux", 2002, p. 276; ir E. M. Unger. „Schutzlos ausgeliefert? – Der Europäische Haftbefehl", Frankfurtas prie Maino, 2005, p. 100). Net teigiant priešingai reikėtų priminti, kad pamatiniai sprendimai nėra tiesiogiai veikiantys (ES 32 straipsnio 2 dalies b punktas), nepažeidžiant principo, pagal kurį, kaip buvo konstatuota sprendime *Pupino* (43–47 punktuose), nacionalinės teisės nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad užtikrintų visišką Bendrijos teisės veiksmingumą. Tokiu atveju pamatinį sprendimą perkeliančios nacionalinės teisės nuostatos turi atitikti teisėtumo principą.

veikomis, kurios pagal tos valstybės įstatymus pripažįstamos nusikalstamomis. Šį orderį vykdančiosios valstybės narės baudžiamoji teisė paprasčiausiai turi numatyti galimybę suteikti prašomą pagalbą ir, jeigu tai leidžia pamatinį sprendimą perkelianti priemonė, perdavimui taikyti reikalavimą, kad atitinkamas elgesys būtų pripažįstamas nusikaltimu ir pagal tos valstybės įstatymus, išskyrus 2 straipsnio 2 dalyje nurodytas nusikalstamas veikas, kurioms taip pat taikomas *nullum crimen, nulla poena sine lege* principas.

105. Bet kuriuo atveju reikia nurodyti, kad pagal savo pobūdį areštas ir perdavimas vykdant Europos arešto orderį nėra sankcijos. Už arešto orderio vykdymą atsakingas teismas turi įsitikinti, kad buvo įvykdytos jo žinioje esančio asmens perdavimo arešto orderį išdavusiam teismui sąlygos, tačiau nereikalaujama, kad vykdantis teismas išnagrinėtų bylos esmę, išskyrus tiek, kiek tai yra būtina perdavimui, be to, šis teismas turi susilaikyti nuo bet kokio įrodymų vertinimo ir bet kokio sprendimo dėl asmens kaltės. Tokio požiūrio laikėsi Europos žmogaus teisių komisija, kai ekstradiciją pripažino nepatenkančia į Romos konvencijos 7 straipsnio sąvokos „bausmė“ taikymo apimtį [103].

103 — 1976 m. liepos 6 d. Sprendimas *X prieš Nyderlandus* (byla 7512/76, DR 6, p. 184); 1991 m. kovo 6 d. Sprendimas *Polley prieš Belgiją* (byla 12192/86) ir 1996 m. sausio 18 d. Sprendimas *Bakhtiar prieš Šveicariją* (byla 27292/95). Ispanijos konstitucinis teismas taikė tuos pačius kriterijus: Sprendimo 102/1997 (*BOE* priedas, Nr. 137, 1997 m. birželio 9 d.) 6 motyvas ir Sprendimo 32/2003 (*BOE* priedas, Nr. 55, 2003 m. kovo 5 d.) 2 motyvas.

106. *Arbitragehof* pateiktas klausimas yra labiau susijęs ne su teisėtumo baudžiamosiose bylose principu, o su baime, kad pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąvokos gali būti skirtingai išaiškintos kiekvienoje valstybėje narėje, o tai sukeltų nevienodo aiškinimo pavojų. Aš jau pirmiau, šios išvados 96–99 punktuose, nurodžiau šią galimybę, kuri yra būdinga bet kuriai abstraktumu ir bendruoju pobūdžiu pasižyminčiai teisės normai, ir galiu tik pridurti, kad jeigu, pasinaudojęs pamatiniame sprendime numatytais būdais bet kokiems sunkumams spręsti ir gavęs vienodą išaiškinimą per prejudicinio sprendimo procedūrą, Europos arešto orderį vykdantis teismas ir toliau nebūtų tikras dėl to, kaip reikėtų teisiškai kvalifikuoti veikas, kuriomis pagrįstas išduotas arešto orderis, ir dėl to, ar šios veikos priskirtinos prie 2 straipsnio 2 dalyje išvardytų 32 nusikalstamų veikų, jis turi remtis 2 straipsnio 1 ir 4 dalių nuostatomis.

107. Apibendrinant, mano nuomone, reikia padaryti išvadą, kad pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalis nepažeidžia ES 6 straipsnio 2 dalies, nes atitinka lygybės ir teisėtumo baudžiamosiose bylose principus.

VI — Išvada

108. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, aš siūlau Teisingumo Teismui atsakyti į *Arbitragehof* prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktus klausimus taip:

„1. 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos nepažeidžia ES 34 straipsnio 2 dalies b punkto.

2. Panaikindama dvigubo baudžiamumo reikalavimo tikrinimą dėl joje išvardytų nusikalstamų veikų pamatinio sprendimo 2 straipsnio 2 dalis neprieštarauja teisėtumo baudžiamosiose bylose ir lygybės principams, taigi, nepažeidžia ES 6 straipsnio 2 dalies."